

שְׁבַעַה שְׁבַעוֹת: וְעָשִׂיתָ חַג שְׁבַעוֹת
 לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מִסַּת נְדָבַת יָדְךָ אֲשֶׁר
 תִּתֵּן בְּאֶשֶׁר יְבָרְכֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:
 וְשִׂמַּחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אַתָּה
 וּבְנֶךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ וְהַלְוִי
 אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְהַגֵּר וְהַיְתוּם
 וְהָאֱלֻמָּנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ בַּמָּקוֹם
 אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשֵׁפֶן שְׁמוֹ
 שֵׁם: יְזַכְּרֶתָּ כִּי־עַבְדְּךָ הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם
 וְשִׁמַּרְתָּ וְעָשִׂיתָ אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה: פ
 ← מַפְשִׁיר ר"ג חַג הַסִּפְתָּ תַעֲשֶׂה לְךָ שְׁבַעַת
 יָמִים בְּאַסְפֵּךָ מִגִּרְנֶךָ וּמִיִּקְבֶּךָ:
 וְשִׂמַּחְתָּ בְּחַגְךָ אַתָּה וּבְנֶךָ וּבִתֶּךָ
 וְעַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ וְהַלְוִי וְהַגֵּר וְהַיְתוּם
 וְהָאֱלֻמָּנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: טו שְׁבַעַת

שבועות: ותעבד חג שבועות
 קדם: אלקה מסת נדבת ידך די
 תתן כמא די יברכה: אלקה:
 יא ותחדי קדם: אלקה את וברך
 וברכה ועבדך ואמתך ולואה די
 בקרובך וגירא ויתמא וארמלא
 די בנה באתרא די יתרי: ו
 אלקה לאשראה שכנתה תמן:
 יב ותדבר ארי עבדא הויא
 במצרים ותטר ותעבד ית קמא
 האליו: יג חגא דמטליא תעבד
 קד שבועא יומין במבגשה
 מאדך וממעצרתך: יד ותחדי
 בתנה את וברך וברכה ועבדך
 ואמתך ולואה וגירא ויתמא
 וארמלא די בקרובך: טו שבועא

יומין תחוג קד
 די יתרי: ו
 בקד עלתך
 ותהי פרס כ
 בשתא יתחזי
 אלקה באתר
 דפטיוריא ו
 ובחגא דמטלי
 ו: ריקנו: י
 כברכתא די

ויקב (סוכה י"ג)
 אין זה לשון לו
 למדו מכאן לר
 (ספרי - פסחים)
 ריקם. אלא
 (ספרי: (ז) אי
 הרבה (א) וכ
 ושלמ

רשי

לקט בהיר

ע"ה: (י) מסת נדבת ידך. די נדבת ידך^{טו} הכל לפי
 הצרכה, הנה שלי שמה (תגיב ח'). וקדשי^{טז}
 קרואים לאכול (יא) והלוי והגר והיתום
 והאלמנה. ארבעה שלי כנגד ארבעה שלך בנך
 ובתך ועבדך ואמתך, אם אתה משמה את שלי
 (אף) אני משמה את שלך (מ"א): (יב) וזכרת כי
 עבד היית וגו'. על מנת כן פדיתוך^{יג} שתשמור
 ותעשה את החקים האלה (מכילי דרשב"י):
 (יג) באספך. בזמן האסוף^{יד} שאתה מכניס לבית
 פירות הקין (ר"ה י"ג), דבר אחר באספך מגרנך
 ומיקבך למד שמסככי את הסוכה^{טו} צפסולת גורן

די מחסורו (לעיל ט"ו ח') תרגום אונקלוס כמסת
 חסרונה, והמ"ו שינוש הוא, אבל המ"ם משורש שורשו
 מסק והדגוש ממלא החסרון (רא"ם), כלומר נדבתך יהיה
 די עד שידך מגעת (ג"א): (כד) פי' תומין
 אורחים: (כה) רבותינו דרשו זו דרשות אבל זה פשוט,
 גם ראונו לשלול דעת ראב"ע ז"ל שדבוק הוא לעבדך, כלומר
 בשביל שגם אתה היית עבד לזה מן לו, כי אין המדובר כאן
 מעבד ביחוד, גם ראונו לתקן כי בשלמא פסקה וסוכות הם
 זכר לזיאת מצרים, אבל י"ט שבעות מה ענינה לזיאת
 מצרים (ב"ב): (כו) גורן הוא מקום מכוסה בשדה ששם
 נתיבשה התבואה כל ימות הקיץ, יקב חפירה וזכר ששם
 מונס היין אחר שדורכין אותו בגת, וימות תשרי מאספין
 (מכניסין) התבואה והיין לבית מפני הגשמים ואז בזמן ההכנסה תעשה חג הסוכות, זה פשוט, אבל מיותר הוא דכנר כתיב
 (ויק' כ"ג ל"ד) בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסוכות, גם כתיב (שמות כ"ג ט"ז) וחג האסוף וגו' באספך וגו',
 לזה הביא הדרוש, אך הדרוש רחוק מפשוטו שהמדובר "בחג" הסוכות ולא בסוכות (מ"ל): (כז) וכלילו כתב סוכות
 תעשה לך (באספך) אחר שאסוף ומכניס את התבואה ואת היין ונשאר בידך החבן וזמורות ואשכולות הריקים, ולאו דוקא

זניי אה סוכה - (ה)

בזנין גרמב ולא מן גרמיו

סוכה פרק ראשון סוכה

מתני' תקרה שאין עליה מעויבה. סתם תקרה בנסרים שיש בהן ארבעה: מעויבה, רלפה טיט ורומה לו במקרה כספר עזרה (גמתי ג) ויעוצו את ירושלים עד החומה מלאוה מחוכה עפר להחזיק החומה: ר' יהודה אומר: ב"ש ובי"ט נחלקו בדבר: ב"ש אומרים: אם בא לכבד תחיתה לשם כוכבה: מפסקה. תורה אור

דמתני' תקרה שאין עליה מעויבה ר' יהודה אומר: בית שמאי אומרים מפסקה ונוטל אתה מבינתים ובית הלל אומרים: מפסקה או נוטל אתה מבינתים ואינו מפסקה: **גב'** בשלמא בי"ה מעמייהו משום *תעשה ולא מן העשוי אי מפסקה עביד ליה מעשה אלא בית שמאי מבינתים עבד בה מעשה ולא מן העשוי מאי מעמייהו אי משום תעשה ולא מן העשוי בחדא סגי אי משום גזרת תקרה בנוטל אתה מבינתים סגי לעולם משום גזרת תקרה והכי קאמרי אף על פי שמפסקה אי נוטל אתה מבינתים אין אי לא לא צ"ל הכי אימא סיפא ר' מאיר אומר נוטל אתה מבינתים אבל לא יפקק רבי מאיר היינו בית שמאי *הכי קאמר לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה מאי קמ"ל דר"מ אית ליה גזרת תקרה ור"י לית ליה גזרת תקרה והא אפליגו בה חדא זימנא *דתנן מסכבין בנסרים דברי ר' יהודה ורבי מאיר אומר א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן רישא בנסרים משופין עסקינן ומשום גזרת כלים נגעו בה ולר"י אמר רב *דאמר סכבה בחיצין וזכרים כשרה בנקבות פסולה ולא גזר זכרים אמו נקבות הכא נמי לא נגזר נסרים משופין אמו כלים אלא על כרחך רישא פליגי בגזרת תקרה וסיפא פליגי בגזרת תקרה ואפליגי בתרתיה זימני ל"ל סיפא ר' יהודה (והא) דקא אמר ליה לרבי מאיר אמאי קא אסרת בנסרים משום גזרת תקרה האי סברא לבית שמאי הוא דאית לכו ובית הלל לא גזרי ואמר רבי מאיר לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה הניחא לרב דאמר מחלוקת בשיש בהן ארבעה דר' מאיר אית ליה גזרת תקרה ורבי יהודה לית ליה גזרת תקרה אלא לשמואל דאמר בשאין בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה אימא פליגי בביטול תקרה קא מיפליגי מר סבר *בטלה בהכי ומר סבר בהכי לא בטלה: **מתני'** *המקרה סוכה בשפודין או בארוכין המטה אם יש ריוח ביניהן כמותן כשרה *החופש בגריש לעשות לו סוכה אינה סוכה: **גב'** לימא תיהו תיובתא דרב הונא בריה דרב יהושע *דאתמר פרוץ כעומד רב פפא אמר *מותר רב הונא בריה דרב יהושע אמר *אסור אמר רב רב הונא בריה דרב יהושע מאי כמותן כמותן כנכנס ויוצא והא

ב"ה תעשה ולא מן העשוי [לעיל י"א] ושי"ן. הבי קאמר: [גמתי ג] ימות בה. ב"ק [גמתי ג] [לעיל י"א] ר' יהודה אומר: ב"ש ובי"ט נחלקו בדבר: ב"ש אומרים: אם בא לכבד תחיתה לשם כוכבה: מפסקה. תורה אור

סותר ומנגע את כולן ואח"כ נוטל אתה מבינתים ונותן פסל במקומו ולקמן מפרש למה לי תרתי: ובי"ה אומרים מפסקה. משום תעשה ולא מן העשוי ואין לר"ך לחת פסל ורבי יהודה לטעמיה דמסקרי בנסרים שיש בהן ד' לסך את כולה והיינו כרז ושמואל מתרין לה לקמן בגמרא: או נוטל אתה מבינתים. ואינו לר"ך לפסק דבהכי סגי דליכא עשוי מעולאי: רבי מאיר אומר נוטל אתה מבינתים. אבל לא יפקק. שאין פקוק מועיל לו ור' מאיר לטעמיה דמסקרי אין מסכבין בנסרים ועל ידי פסל שבניתיים מהכשרא ולשמואל דלמר לקמן (ז"ו) סך פסול (י"ד) ד"ה שסח) דניחא שני פסלים באמצע ואין בו אלא ח' אמות דדופן עקומה אמרין עד הפסלים ומפקינן להו לנסרים מן הסוכה אי נמי סכירא ליה כרז דלמר לקמן (ס"ט) סך פסול זין מן הגזר זין מן האמצע בלרבע אמות הלכך לא פסלי נסרים שבניתיים דליכא שיעור פסול צמיד: **גב'** בשלמא בי"ה טעמיה משום תעשה ולא מן העשוי. בפסול וכן מן העשוי לביית ולא לסוכה שאין שם סוכה עליו גזרת תקרה לית להו כמותן בנסרים ואפילו בני ארבעה: אלא ב"ש. דכעו תרתי: אי משום גזרת תקרה. אית להו דאין מסכבין בנסרים משום אי הכי לא מהני פקוק: והכי קאמרי נ"ה. כלומר לא מהני פקוק אלא קבילת אתה מבינתים דליכא מעשה מעולאי וגזרת תקרה נמי בטלה לה והאי דאמרי מפסקה הכי קאמרי המפסק לא הועיל וטעל אתה מבינתים: ש"ך ליה רבי מאיר לר' יהודה לא נחלקו בדבר זה. דבי"ה כותבי סכירא להו דאין מסכבין בנסרים ולא דסתמא מהני פקוק: ומאי קמ"ל. דסתמא לתתיהו מנחי אשמעינן בהך פלוגתא למהנייה בנתיה: אמר ר' חייא בר אבא כו"י. רישא לאו משום גזרת תקרה אפילו לא אלא בנסרים שאין בני ארבעה אבל משופין אתן ותלמיס ורואין להשמים ומשום גזרת כלים נגעו בה לפסול אליבא דרבי מאיר אמר *לכ"ג דפשוני כול עין נינהו ולא מקבלים עומאה כל גבה אטו כלים המקבלים טומאה: סיפא ר' יהודה (היא) דקאמר ליה לרבי מאיר אמאי

מקרא קודש
*הי הפכה תעשה קד
שבעת ימים באפיק
מקרא קודש (דברים טו)
:*

הוספי רש"י

ססס התקרה:
פרוץ כעומד. נראה להלכה כל יוסי דלמר פרק שני

דבכרות (ז"ו) (שם) אפשר לנמסר לכל הפחות בידי אדם מדאפליגי אמוראי הלא כפרון כעומד דבפרק שני דחולין (כ"ה) (שם) צמחא על מנהל כרוב והא דקאמרינן הסם גבי חלקו לגטים והן שזין דעמתיין שניהן לפי שאי אפשר לנמסר בכלי חרס כולה מודו כדקאמרינן בבכורות (ז"ו) (שם) משום דאית ביה גומות ואין לומר דשמעתי אפילו כמחו דלמר לי איפשר קרי כפרון כעומד מחלצה על מהלכה כדזמנה לנו שכן שזין אפ"ל דשמח חלקו שזין דהא מפרש עממא פ"ק דעירובין (ט"ו) (שם) וצ"ל שני דחולין (כ"ה) דלא הוי כעומד וכרוב משום דהכי אגמריה רחמנא למשה גזר רובא ושמוט רובא ומיפוק ליה משום דלכלא הכי הוא אסור מספק משום דשמח שזיר רובא והא דפריך בגיטין צפרק הוסיק (ע"מ. ושם:) גבי דלמו תריוויה בדיי הדדי בלרבע אמות והא אי אפשר לנמסר אפילו התא הלכה כר"י הגלילי מכל מקום דוחק הוא להעמיד המשנה כך שאין רגילות להיות ומסתמא לא כווננו לצ"ח צבת אחת ובפרק שבעה עשרות (שבעות ג"ב. ושם) ג"ב

הוא הכלל לשמואל דלמר אכל יש בהן ארבעה דברי הכל פקוק מועיל לו ורבי מאיר דלמר לר' מאיר מסכבין בנסרים וע"פ פסל שבניתיים מהכשרא ולשמואל דלמר לקמן (ז"ו) סך פסול (י"ד) ד"ה שסח) דניחא שני פסלים באמצע ואין בו אלא ח' אמות דדופן עקומה אמרין עד הפסלים ומפקינן להו לנסרים מן הסוכה אי נמי סכירא ליה כרז דלמר לקמן (ס"ט) סך פסול זין מן הגזר זין מן האמצע בלרבע אמות הלכך לא פסלי נסרים שבניתיים דליכא שיעור פסול צמיד: **גב'** בשלמא בי"ה טעמיה משום תעשה ולא מן העשוי. בפסול וכן מן העשוי לביית ולא לסוכה שאין שם סוכה עליו גזרת תקרה לית להו כמותן בנסרים ואפילו בני ארבעה: אלא ב"ש. דכעו תרתי: אי משום גזרת תקרה. אית להו דאין מסכבין בנסרים משום אי הכי לא מהני פקוק: והכי קאמרי נ"ה. כלומר לא מהני פקוק אלא קבילת אתה מבינתים דליכא מעשה מעולאי וגזרת תקרה נמי בטלה לה והאי דאמרי מפסקה הכי קאמרי המפסק לא הועיל וטעל אתה מבינתים: ש"ך ליה רבי מאיר לר' יהודה לא נחלקו בדבר זה. דבי"ה כותבי סכירא להו דאין מסכבין בנסרים ולא דסתמא מהני פקוק: ומאי קמ"ל. דסתמא לתתיהו מנחי אשמעינן בהך פלוגתא למהנייה בנתיה: אמר ר' חייא בר אבא כו"י. רישא לאו משום גזרת תקרה אפילו לא אלא בנסרים שאין בני ארבעה אבל משופין אתן ותלמיס ורואין להשמים ומשום גזרת כלים נגעו בה לפסול אליבא דרבי מאיר אמר *לכ"ג דפשוני כול עין נינהו ולא מקבלים עומאה כל גבה אטו כלים המקבלים טומאה: סיפא ר' יהודה (היא) דקאמר ליה לרבי מאיר אמאי

הוספי רש"י

הוסטע בגריש לעשות לו סוכה. שסכירן היה מהלוי ואינו נגע בו לעשות שום מעשה, אלא פותח אתה מדעמתיין ונכנס לעומקו ונוטל העומרים ומשליך והסוכה נעשית מהלוי דעומתיין וככה (לעיל ט"א). נוטל מן העומרים למשה סתור לארץ ונכנס לחוכו ועושה חלל שיעור סוכה. ופקק עשוי ועומד מהלוי, איש סוכה (שם י"ב ט"א). לימא סיפא מיתבא כו"י. אם יש ריוח ביניהן כמותן - לסקך כן כסך כשר, אלא אם כפרן עומד מותר. הוא הכא פסול ככשר הוא פרוץ וקילוי ובי' לרב הונא. פרוץ עומד. כל הדיקא כולו עשוי כן. כנכנס ויולא. סיפא שפוד יכול ליכנס ויולא כריות שבניתיים, דהשתא הוי ריוח טפי משיעור שפוד ואינו מאומנם (עירובין טו). (ג.)

תרגום הלע"ו
השטרותיים - גדרים של מטה.

הישיעא) (בבית דרב יהושע) (ע"י) דאמר בעירובין (י"ב) פרוץ כעומד אסור לטעמי שיהיה מצוה והוא תנן אם יש ריוח כמותן לעשות בהן (בשרה) (סכך כשר) שנושא ריוח כן כשי השפודין כפרין וקני כשרת. ומטעמי נמי ריוח כמותן כמותן דקתני במתני' כשי ריוח להבנים סכך כשר כמותן להבנים ולהוציא כומר אם יש לו ירחין כמעט מן השפודין ודריוח

ומנים. הלכות סוכה פ"ה

בסוף משנה קל"ז

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. פירוש ד"ס לאן משום גזירת מקרה ומשום משנה וכו' וכל מה העשו והמפקק או נטול אמת מכוונות כי הכי דמפקק ליה נבנה מן העשו ולא מן העשו מפקק ליה נמי מגזירת מקרה ושיעור רבינו כשיטה הר"ף שכתב הר"ן פ"ק דסוכה:

דפנה אבל נאמרו בהר הוא חמקיין בין הדפנות ואין הכוונה כשרה כמו שפארש בנפון סוכן פקול פוקל נאמרו בהרענה עמיסין: דרו גמריין שיש ברחבן וכו': ע"פ דף י"ד: הפלן על זריתין פ"י ה"י נקיים שיש ע"פ ד" ר' הונא אמר פקולה ופליגי עליה ואסקינא דפסולה דהוה להו ה"י נקיים כשמרין על משנתה ומגורא כהלכות:

מ וכן החוטם בגרשיו וכו' נראה מפרש רש"י (סוכה ט"ו) דדוקא כי פטיע מלמעלה למטה כשרה דמשמיר לנפון כמו שהיה אצל אם קטע למעלה פקולה דפקך דמיקרה ליתיה בעולם ומכך דהשטח אימ ממשו משנה ולא מן העשו ואמריס אומריס דכל דכדתי נככה לפילו סמך טובא סך הוה אלא דהשטח קליס ליה מלמטה הילכך שמיר דמי (ע"פ הר"ן):

ברחבו ארבעה טפחים כשרה ואין ישנון תחתיו ויהישן תחתיו לא יצא ידו חובתו. הוה נסרין שיש ברחבן ארבעה ואין בעביון ארבעה והפכין בצידותן שאין בהן ארבעה וכסך בהן הרי זו פסולה. שהרי הנסר פסול בין שסיכך ברחבו בין שסיכך בעביו: ה תקרה שאין עליה מעויה שהיא חמקיין והאבנים אלא נסרין חקועין כלבד הרי זו פסולה שהרי לא נעשו לשם סוכה אלא לשם בית. לפיכך אם פקפק הנסרים והניד המסמרים לשם סוכה הרי זו כשרה. ובלבד שלא יהיה בכל נסר ונסר יארבעה טפחים. וכן אם נטל אחד וטמכניתים והניח במקומו סכך לשם סוכה הרי זו כשרה: ה תקרה

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומריס ומפקק או נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

מ סוכה שנעשית כהלכתה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

מ סוכה שנעשית כהלכתה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

ה תקרה שאין עליה מעויה וכו'. ע"פ דף ט"ו: משנה פקרה שאין עליה מעויה ר' יהודה אומר כ"ש אומריס וכו' ונית הלל אומר נטול אמת מכוונות ר' מאיר אומר נטול אמת מכוונות אבל לא יפקפק. ופקקו כהלכות כ"ה ואלילא דרי יהודה וכן עיקר. ופירש רבינו מקרה זו היא מנפריס שאין סין ארבעה והוא הנסן:

מ
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נז
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
קכ
קכא
קכב
קכג
קכד
קכה
קכו
קכז
קכח
קכט
קל
קלא
קלב
קלג
קלד
קלה
קלו
קלז
קלח
קלט
קמ
קמא
קמב
קמג
קמד
קמה
קמו
קמז
קמח
קמט
קנ
קנא
קנב
קנג
קנד
קנה
קנו
קנז
קנח
קנט
קס
קסא
קסב
קסג
קסד
קסה
קסו
קסז
קסח
קסט
קע
קעא
קעב
קעג
קעד
קעה
קעו
קעז
קעח
קעט
קפ
קפא
קפב
קפג
קפד
קפה
קפו
קפז
קפח
קפט
קצ
קצא
קצב
קצג
קצד
קצה
קצו
קצז
קצח
קצט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
רס
רסא
רסב
רסג
רסד
רסה
רסו
רסז
רסח
רסט
רע
רעא
רעב
רעג
רעד
רעה
רעו
רעז
רעח
רעט
רז
רזא
רזב
רזג
רזד
רזה
רזו
רזז
רזח
רזט
רח
רחא
רחב
רחג
רחד
רחה
רחו
רחז
רחח
רחט
רחכ
רחכא
רחכב
רחכג
רחכד
רחכה
רחכו
רחכז
רחכח
רחכט
רחל
רחלא
רחלב
רחלג
רחלד
רחלה
רחלו
רחלז
רחלח
רחלט
רחמ
רחמא
רחמב
רחמג
רחמד
רחמה
רחמו
רחמז
רחמח
רחמט
רחנ
רחנא
רחנב
רחנג
רחנד
רחנה
רחנו
רחנז
רחנח
רחנט
רחס
רחסא
רחסב
רחסג
רחסד
רחסה
רחסו
רחסז
רחסח
רחסט
רחע
רחעא
רחעב
רחעג
רחעד
רחעה
רחעו
רחעז
רחעח
רחעט
רחפ
רחפא
רחפב
רחפג
רחפד
רחפה
רחפו
רחפז
רחפח
רחפט
רחצ
רחצא
רחצב
רחצג
רחצד
רחצה
רחצו
רחצז
רחצח
רחצט
רס
רסא
רסב
רסג
רסד
רסה
רסו
רסז
רסח
רסט
רע
רעא
רעב
רעג
רעד
רעה
רעו
רעז
רעח
רעט
רז
רזא
רזב
רזג
רזד
רזה
רזו
רזז
רזח
רזט
רח
רחא
רחב
רחג
רחד
רחה
רחו
רחז
רחח
רחט
רחכ
רחכא
רחכב
רחכג
רחכד
רחכה
רחכו
רחכז
רחכח
רחכט
רחל
רחלא
רחלב
רחלג
רחלד
רחלה
רחלו
רחלז
רחלח
רחלט
רחמ
רחמא
רחמב
רחמג
רחמד
רחמה
רחמו
רחמז
רחמח
רחמט
רחנ
רחנא
רחנב
רחנג
רחנד
רחנה
רחנו
רחנז
רחנח
רחנט
רחס
רחסא
רחסב
רחסג
רחסד
רחסה
רחסו
רחסז
רחסח
רחסט
רחע
רחעא
רחעב
רחעג
רחעד
רחעה
רחעו
רחעז
רחעח
רחעט
רחפ
רחפא
רחפב
רחפג
רחפד
רחפה
רחפו
רחפז
רחפח
רחפט
רחצ
רחצא
רחצב
רחצג
רחצד
רחצה
רחצו
רחצז
רחצח
רחצט

כתנות אור

מאסף מגרנך ומיקבך עשה לך סוכה דהיינו בפסולת גרנך כגון קשין שנדרשו ובפסולת יקב כגון אשכולות רקנין וזמורות אלמא דדווקא תלוש בעינן לסוכה ולא דבר המחובר לקרקע הילכך ענפי האילן בכל עניין פסולין לסוכה: **ב** יאפילו אם קצץ ענפיו ונפלו על הסוכה להיות הם הסכך לא נתכשר בכך שאינו חשוב תעשה עד שינענע את הענפים אחר שקצץ כל אחד בפני עצמו בניענוע גמור לעשיית סוכה, וצריך להגביה כל אחד לבדו ולהניחו על הסוכה ילשם סוכה וצל וחוזר ומגביה את חבירו ומניחו לשם סוכה וצל וכן כולם ואם לא עשה כן הסוכה פסולה משום תעשה ולא מן העשוי. ואם רוצה לעשות סוכה כשרה מסכך כשר תחת ענפי האילן בעודן מחוברין ושלא תהא נקרא סוכה שתחת סוכה בזה יש לחלק, והוא שאם האילן צלחה מרובה מחמתה פסולה **ה** בכל ענין אף אם הסוכה כשרה מצד עצמה כגון שגם צלחה של עצמה מרובה מחמתה שכן הוא הכשר סוכה כמו שיתבאר בע"ה אפילו הכי פסולה מחמת האילן שגם הוא צלחו מרובה מחמתו כמו סוכה כשרה והוי סוכה שתחת סוכה ופסולה ואפילו עירב ענפי האילן עם הסכך לא נתכשר בכך דהא מכל מקום הצל בא מן האילן, יאבל אם האילן חמתו מרובה מצלתו שאז אינו נקרא בפני עצמו סכך אנו רואין אם הסוכה צלחה של עצמה מרובה מחמתה בלא אילן כשרה שאין צל האילן נחשב לכלום כי בטל הוא ברוב חמתו והוי כמו סוכה שתחת השמים ואפילו לא השפיל הענפים של אילן למטה לערובם עם סכך הכשר לבטלם כשרה שכבר הם בטלים ברוב חמתו של עצמו, אבל אם אין הסוכה צלחה של עצמה מרובה מחמתה אלא ע"י האילן צריך שישפיל הענפים ויערובם עם הסכך הכשר בעניין שלא יהיו ניכרין ויהיה הסכך רבה עליהן ומבטלן (א) שיהיו נחשבינן כסכך תלוש וכשר להכשיר הסוכה, כן הדין בכל איסורין שבתורה לאחור שנחבטלו נעשה האיסור היתר גמור כמו

מצוותה דווקא ביום ט"ו לחדש כמו שהציאה והתחלת העננים היתה בחמשה עשר בניסן, ומכל מקום באו בה מצות פרטיות קצתן הם הלכה למשה מסיני וקצתן הם מדויקות מן הכתובים לכוונות עמוקות גלויות וידועות ליודעים תן ואלו הן סוכה זו צריכה שתהיה במקום הראוי לעשותה וממין הראוי ושיהיו דפנותיה כראוי בשיעורם ובמנינם שיהיה סככה כראוי ושלא תהא גבוה יותר משיעורה ולא נמוכה פחות משיעורה ולא קטנה משיעורה כאשר נבאר בע"ה:

תרכו העושה סוכה תחת האילן או תחת הגג וכו' ג סעיפים:

א *מקום הראוי כיצד כמו שהעננים היו תחת אור השמים כן יעשה הסוכה תחת אור השמים ודרשינן זה שהקפיד הכתוב על זה מדכתיב בסוכת חסר וי"ו בין כ"ף לחי"ו שהוא לשון יחיד משמע תחת סכך אחד ולא בסוכה שתחת סוכה ולא בסוכה שתחת הבית ולא בסוכה שתחת האילן שכל אלו הוי שני סככים זה על גב זה והתורה אמרה סוכת חסר וי"ו סכך אחד ולא שני סככים (ועיין לקמן סימן תרכ"ח סעיף א'), יובכל אלו לא שני לן בין אם הסוכה קדמה או דברים הפוסלים קדמו דלעולם הסוכה פסולה בכך משום סוכה שתחת סוכה אפילו עירבן [א] ואפילו הסוכה צלחה מרובה מחמתה עצמה כדינה שיתבאר בע"ה אפילו הכי פסולה, וענפי אילן בפני עצמן בלא סכך אחר אע"פ שגדלו ונעשו באופן שעושין אותן לסכך כגון שיש בהן שיעור סוכה וצלחו מרובה מחמתו שרוצה לעשות מחיצות תחתיה הסוכה פשיטא שפסולה משום שזה אפילו בסכך שנעשה בתלוש פסול אם עשה הסכך קודם שעשה המחיצות כמו שיתבאר לקמן בע"ה סימן תרל"ה אלא אפילו עשה המחיצות תחלה ואח"כ נטע האילן לכאן לשם סוכה והשריש פסול כיון שהוא מחובר לקרקע דכתיב חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך ודרשינן ממה שאתה

76

←

←

אליהו זוטא

[תרכו] (א) והז"ח פסק כרמב"ם שאין להמיר אלא בקלף, שהמחבר הוא משוג ואינו דומה לשאר סכך שנטל ברוב, וסיים שכן פסק רי"א כמו שכתב בהג"ה לרי"ף ע"ש. ותימה דרי"א"ו כתב כן בשם המו"ה אבל הוא פוסק כעור, כדמשמע מסוף דגרוי במסקנתו ע"ש דנטל כל מחוגר, ועוד הא בדף של"ו ע"כ פסק רי"א"ו נסתם דמחוגר נטל. כתב הז"ח דאם נתלשו ענפי אילן ואינן מעורין נמקלת עד שיכולין לחיות, אע"פ שהם פסולים לסכך בעלין צרוב:

כיפור, ועוד קשה הא כתיב טעמא דקרא כי בסוכות הושבתי וזה היה ע"י. לכן נראה לי דאין קושיות רבי אליעזר על זווי של הקב"ה ליטב צט"ו נמשרי, אלא הכי פירושו, דהלבוש כתב לעיל המדקדקין נוהגין מיד צמולאי יום כיפור נעשיית סוכה, ופריך רבי אליעזר למה לנו עושין סוכה אחר יום כיפור הא היה עוב לעשותו קודם, דעשייה נמי מלוה הוא ואולי חכריע הכף לזכותו, וכי האי גוונא הקשה הלבוש גבי קידושי לבנה, ומירוצו [דהתם] לא שייך הכא, עיין [שם] ודו"ק:

הערות

[א] א"ה לא קאי אסוכה שתחת הסוכה:

הרג"ל למוציא יום צ"ח

1927 * א.ב.כ.

- א. עור ע"פ סוכה
- ב. עור סוף סימן (עיין פרשה):
- ג. שם יא, ח:
- ד. רי"ף ע"ש:
- ה. עור ודל"ש ע"ש
- ו. עור לדעת רש"י:

תריב

לבוש

הלכות סוכה
סימן תרלד-תרלה

החור

- כתנות אור**
- ו. ע"ס י' ב'
  - ז. ע"ס י' ט':
  - ח. ע"ס ג' ט':
  - ט. טור בשם רא"ש
  - קמ"ן ט':
  - י. כ"י בט"ע:
  - תרלה
  - א. סוכה מ' נ' וט"י:
  - ב. ע"ס טו' ט':
  - ג. ע"ס טו' ט' וט"י:
  - ד. טור בשם אב"י העומי:
  - ה. דרכי משה ע"ס הגהות מיינוניום סוכה פ"ה אות ל':

י' טפחים נכי חומשא וכל שבעביו טפח בהקיפו ג' טפחים נמצא שדבר עגול שיש בו כ"ט טפחים ושני חומשין בהקיפו יש בו כדי לרבע ז' טפחים על ז' טפחים מצומצם:

ג' ואם יש בה ז' על ז' ונתן בה נויין לנאותה וממעטים אותה משיעורה פסולה אע"ג דלענין גובה ונמוך אין הנויין מעלין ולא מורדין מן הצד הם פוסלין דהא על כרחך אינה מחזקת ישיבת ראשו ורובו ושולחנו כי צר לו המקום לשבת שם ואנן שיעור ישיבה בה בעינן:

נעשו אלא דרך ארעי אפילו הכי כשירה דהא עיקר מצותה אינה אלא דירת ארעי והוא שמסוככת יפה דמוכחא מילתא שהיתה תחלת עשייתה לצל להגין משרב ושמש ולא לצניעות בעלמא, אבל אם אינה עשויה אלא לצניעות מעשה בסכך אלא שעשה הדפנות ונעשה הסכך מאיליו פסולה הלכך בהחלט בגדיש שנוטל העומרים של מטה לעשות בו חלל להיותו סוכה פסולה שהרי לא נתן שם הגדיש לשם סוכה ונמצא כשחוקק ומוציא העומרים מתחת נעשה הסכך מאיליו ולא מיקרי כאן תעשה שאינו עושה בסכך שום מעשה, אבל אם מתחלה כשנתן שם הגדיש הניח חלל טפח במשך ז' על ז' כשיעור הכשר סוכה כדי לעשות הדפנות תחתיו אח"כ ע"י חטיטה בין חוטט בגדיש מן הטפח חלל מלמטה למעלה בין מלמעלה למטה כשירה דכיון שהניח חלל הטפח כשיעור הכשר סוכה שם סכך עליו שהרי נעשה לצל וכשחוקק אח"כ בגדיש למטה או למעלה עד שנעשה החלל גבוה י' אין זה עשיית הסכך אלא תיקון הדפנות ובדפנות לא אמרינן תעשה ולא מן העשוי דהג הסוכות תעשה כתיב סכך ולא הדפנות (והוה ליה כסוכה שאינה גבוה עשרה וחוקק בה להשלימה לעשרה ועיין לעיל סימן תרל"ט ע"פ י'). ואם הגדיש גדול ולא הניח מתחלה אלא חלל טפח במשך ז' על ז' ושוכ חקק בה הרבה ועשה בה סוכה גדולה אינה כשירה כולה ע"י משך ז' שהניח תחלה אלא תחת השבעה שהניח מתחלה והשאר הוי כדופן עקומה אם אין בו ד' אמות ממקום שהניח החלל ולהלן ולא דיינינן ליה כפסל היוצא מן הסוכה דהא לא ממשכה (ג) חד דופן בהדה אבל אם חקק ד' אמות מן הצדדין ויתור על השבעה אף השבעה פסולים דסכך פסול פוסל מן הצד בד' אמות ולא אמרינן בה דופן עקומה כמו שנתבאר למעלה סימן תרל"ב ע"פ א' ו"ה לא (א) יעשה אדם הסכך מן הסוכה קודם שיעשה הדפנות כיון דלא מתכשרה הסוכה אח"כ אלא ע"י עשיית הדפנות הוה ליה הסכך כאילו עשוי מאיליו כשנגמרו הדפנות ואין זה תעשה מיהו אם עשה למעלה דפנות סמוך לסכך ברוחב טפח מותר

ד וצריך אדם להראות שהסוכה חביבה עליו וישב שם בכל גופו ועירון שם שולחנו אבל מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו חוץ לסוכה ואכל הרי זה כאילו לא אכל בסוכה לא מבעיא בסוכה קטנה דלא יצא דכיון שהיא קטנה פשיטא שיש לחוש שמא ימשך אחר שולחנו הואיל ואינו יכול להמשיך שולחנו אחריו כיון שהסוכה היא קטנה [ב] אלא אפילו היא סוכה גדולה לא יצא גזירה שמא ימשך אחר שולחנו, ויש אומרים [ג] שיצא דלא גזרינן ויש להחמיר:

תרל"ה דין סוכת גנב"ך ורקב"ש ובו סעיף אהר:

א כתיב חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים ודרשינן תעשה אתה כלומר שתהא עשויה בידי אדם ולא שתהא עשויה מעצמה מיהו אינו צריך שתהא עשויה לשם מצות סוכה אלא כשהיא עשויה בידי אדם לצל בעלמא כשירה, ויהיה פירושו דקרא לפי זה חג הסוכות תעשה דקאי מלת תעשה אמלת סוכה כלומר תעשה לשם סכך בעלמא להגין תחת צילה אע"פ שלא נעשית לשם חג הלכך סוכת גנב"ך ורקב"ש כשירה פירוש גנב"ך גוים נשים בהמה כותיים שעשאו ישראל לצורך בהמה להציל תחתיה או שעשאוהו עכו"ם אע"פ שכל אלו לאו בני מעבד מצות סוכה ניהו ותעשה לא עליהו קאי דלאו בני חיובא ניהו אפילו הכי כשירה דהא מכל מקום נעשו לצל. רקב"ש פירוש הם ישראלים רועים או קייצים והם שומרי קציעות השטוחים בשדה ליבש או בורגנין והם שומרי העיר או שעשאוהו שומרי שדות וכל אלו אע"ג דלא קביעי כלומר שלא

א"י"ה רבה
[תרל"ה] (ג) חד דופן בהדה כו'. פירוש עם סכך כשר:
[א"י"ה זוטא]
[תרל"ה] (א) כמז הכ"מ הלבוש כמז דאפילו נדיענד פסול, ולימא, אלא דכשר נדיענד ע"כ, ולכאורה קשיא הא לא כמז הלבוש אלא לא יעשה כו', משמע לכתחילה, וזמק לומר דייק מדכמז העעם ואין זה מעשה. טוב עיינמי דמשמע הכי לעיל ריש סימן מרכ"ו:

הערות

[א] א"ה צ"ע דלעיל סוף ע"פ א משמע דהוא דאזייחא: [ב] עיין לפנינו בטור ובכ"י סוף הסימן:

לסכך קודם שיעשה מותר הדפנות כמו בחוטט בגדיש: L

תרלו דין סוכה ישנה ובו ב' סעיפים:

א אע"ג דקיימא לן שאין צריך לעשות הסוכה לשם חג אלא כיון שנעשה לצל בעלמא כשרה מכל מקום אמרו חז"ל שיעשה כל אדם סוכתו לשם החג כדי לחבב את המצוה לפיכך סוכה שנעשית תוך ל' יום לפני החג מסתמא נעשית לשם חג וכשירה (א) ואין צריך לחדש בה שום דבר כשיגיע החג ואם נעשית קודם שיכנסו ל' יום שלפני החג גם כן כשירה אבל מדרבנן צריך שיחדש בה שום דבר עתה בגופה לשם חג כשיגיע החג, מיהו בטפח על טפח שחדש בה עתה סגי' אם הוא במקום אחד ואם החדיש על פני כולו סגי' אפילו בכל דהוא, במה דברים אמורים שעשאה סתמא אבל עשאה לשם חג אפילו מתחלת השנה כשירה ואין צריך שום חידוש (א):

ב יוצר כלי חרס שיש לו ב' סוכות זו לפניו מזו ועושה קדירותיו בפנימית כל השנה ומוכרם בחיצונה הפנימית אינו יוצא בה ידי סוכה ואע"ג דלא בעינן סוכה לשם חג מכל מקום כיון שהוא דירתו כל השנה שאוכל ושותה וישן שם כל השנה לא מנכרא מילתא בחג דלשם סוכה הוא דר בה או ישן בה אבל החיצונה אינה דירתו כל השנה ולא נעשית אלא לצל להגין תחתיה כשמוכר הקדירות וכשירה, ובלבד שיחדש בה דבר לשם סוכה:

תרלו דין סוכה שאולה או גזולה ובו ג' סעיפים:

א אע"ג דכתיב חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים אין פירושו דקרא שצריך לעשות סוכה אחת לכל הז' ימים ונאמר מי שלא עשה סוכה קודם החג ששוב לא יעשנה כיון שאינו יכול לעשותה לכל הז' ימים, וכן לא אמרינן שלא יצא מסוכה זו לישב באחרת או שלא לאכול באחת ולישן באחרת כדי שיהא כל זמן משך ימי החג בסוכה אחת דאם כן שבעה ימים מבעי ליה מאי שבעת אלא הכי פירושו דקרא חג הסוכות תעשה לך בכל אחד מז' הימים באיזה מהם שתדע ואפילו לא תצטרך לה אלא יום אחד מן הז' ימים כי כן פירוש שבעת שטייני"א בלע"ז כמו שלשת, וכן שבעת ימים תאכל מצות אין פירושו שיאכל מצות כל השבעה ימים בלי הפסק אלא הכי פירושו בחוץ כלל הז'

ימים האלה ככל עת ובכל רגע שתורעב ותדעה לאכול תאכל מצה ולא חמץ, והא דגבי שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם אמרינן לעיל בסימן תל"א דרשינן שבעה ימים שלמים ואפילו שעה אחת או רגע אחד תוך השבעת ימים לא ימצא כו' כשתדקדק בה היטב תמצא שאין כאן קושיא כלל והכל ענין אחד הוא דהתם נמי הכי קאמר בתוך כלל השבעה ימים הללו בכל עת ובכל רגע אם תרצה לחפש בביתך ולמצא דבר מה ראה שלא תמצא שאור או חמץ בביתך אלא תבער אותו מקודם לכן וא"כ אין רגע אחד בתוך הז' ימים הללו שיהא לך רשות להיות לך שאור או חמץ בביתך שהרי באותו רגע אם היית רוצה לחפש היית מוצא אותו וכן הפירושו דלא יראה לך שאור, נ"ל. הילכך הכא גבי סוכה מי שלא עשה סוכה בין בשוגג בין במוזד קודם החג יכול לעשותה בתוך החג באיזה יום שירצה אפילו בסוף יום השביעי, וכן יכול לצאת מסוכה זו ולישב באחרת אימתי שירצה ולאכול או לישן באחרת דלא בעינן דווקא סוכה אחת:

ב יוצאין בסוכה שאולה או בסוכה של שותפות שהם ג"כ נקראין שלך דכיון שריכה הכתוב כל האזרח בישראל ישבו בסוכות בסוכת כתיב בלא וי"ו מלמד שכל ישראל ראוי לישב בסוכה אחת כלומר שישבו בה זה את זה ואי אפשר שתהא של כולן בשותפות דלא מטי פרוטה לכל חד וחד אלא על כרחך ע"י שאלה קאמר, וכל שכן כשיש לו שותפות כגוה שקצתה היא שלו דשלך קרינן גבה:

ג אבל בסוכה גזולה אין יוצאין דכתיב תעשה לך שתהיה משלך ואיזה היא סוכה גזולה שאין יוצאין בה הוי אומר אם גזל סוכה העשויה בראש הספינה או העגלה כיון שאינו מחוברת לקרקע נגזלת היא אבל אם תקף את חברו והוציאו מסוכתו העומדת על הקרקע וגזלה וישב בה יצא שקרקע אינה נגזלת דלעולם שם בעליה עליה, מיהו לכתחלה לא ישב אדם בסוכת חברו שלא מדעתו וכל שכן אם דעתו לגזולה הימנו דמכל מקום עבירה היא והוה ליה מצוה הבאה בעבירה וכן לא יעשה אדם סוכתו לכתחלה בקרקע של חברו שלא מדעתו, וכן לא יעשנה בקרקע שהיא של רבים שגזול את הרבים ומיהו בדיעבד יצא דקרקע אינה נגזלת. וכן לא יקצץ ישראל בעצמו (א) את הסכך מפני

אליה רבה

[תרלו] (א) ואין צריך לחדש כו'. מזה קצת קשה על מה שכתב ה"טו ס"ק ב' וכל שכן תוך שלשים כו' ע"כ:

אליהו זוטא

[תרלו] (א) וראוי להחמיר לעשות בה שום חידוש, כ"ח:

[תרלו] (א) משמע דאף כרשות עכו"ם אסור לו לקנות משום דלאו לא יהא שניי רשות משום דהיאוש

נעשה ביד ישראל, וכן משמע בש"ס פרק לולב הגזול, וכן לקמן ריש סימן מרמ"ט ונמשכות הרשב"א סימן

- כתנות אור**
- תרלו
- א. טור ע"פ סוכה
  - ב. ט"ו ומוס':
  - ג. מוס' שם:
  - ד. טור ע"פ שם מ.
  - ה. ורש"י:
  - תרלו
  - א. סוכה מ, א
  - ב. ורש"י וכו' לדעת רמב"ם סוכה פ"ו הט"ו:
  - ג. שם מ, ב ורש"י:
  - ד. כ"י נפש יכ"ש ט"ו שמו:
  - ה. סוכה שם ורש"י (לא, א):
  - ו. דרכי משה שם הגהות אשרי פ"ג סימן טו:
  - ז. שם נפש מהר"ל:

זו לעשות שם מעשה אלא שפיחת אחד מדפנותיו ונכנס לעמקו ונטל
העמרים ומשליך והסוכה נעשית מאליה דופנותיה וסככה כך פירש
רש"י צפרק קמח (גדף י"א ע"א ד"ה אכשורי וגדף י"ב ע"א ד"ה חלה)
ולשון הילכך שכתב קאי אמאי שכתב למעלה דברי רב חסדא והוא
שעשה אלא לכל וקאמר עלה דחוקק
נגדים כיון שלא נתן שם הגדיש לשם
סוכה אלא לשם אוצר אינה עשויה
לכל מיקראי ופסולה ואפילו לרבינו
חס שפירש דבריו דאחי לאפוקי
מעונה כמין בית אבל לניעותא
בעלמא הוי כמו עשויה לכל וכשרה
מכל מקום נגדים דעשוי לאוצר
פשיטא דלאו עשויה לכל היא ולא
דמי לניעותא בעלמא דהתם ודאי
מאחר שעשוי להגן דינו כשאר סכך
העשוי גם כן להגן וללא כמו
שפירש הגי' יוסף: ומ"ש דביון
שהניח ח"ל טפח כשיעור הכשר
סוכה שם סכך עליו ובשחוקק בו
מלמטה למעלה וכו'. כן פירש
רש"י והר"ן היה גורס דברי רש"י
וכשחוקק זו מלמעלה למטה וכו'
ודקדק מדבריו דדוקא צ"ה האי גוונא
דמשייר ליה לסכך כמו שהוא וחוטט
למטה בקרקע הסוכה אבל אם חטט
למעלה פסולה דסכך דמעיקרא

ליחא בעולם וסכך דהשתא איח ציה משום ולא מן העשוי ואיכא מאן
דשרי משום לכל דצהדי סככה אפילו סמך טווא סכך הוי אלא דהשתא
קליש ליה מלמטה הילכך שפיר דמי עכ"ל וכן עיקר וגם רש"י סובר
כך כמו שהוא בנוסחאות שצדינו וכדכתב ו"ל: **דכתב** בהגהות
מיימוני (פ"ה ה"ט אות ב) אדין חוטט נגדים זה לשונו ומהאי טעמא

אלא שהוא מפרש והוא שתהא עשויה לכל דאמר רב חסדא שלא
תהא מעונה כמין בית וצריך ליתן הסכך לשם סוכה לא נזכר בדברי
רב חסדא כשם שלא נזכרו בדבריו שאר דברים הפוסלים בסוכה:
מפח וכו'. שם (מז) אמר רב הונא
לא שנו אלא שאין שם חלל טפח
במשך שצעה אבל יש שם חלל טפח
במשך שצעה הרי זה סוכה. ופירש
רש"י אלא שאין שם חלל טפח. גבוה
במשך אורך ה' ורוחב שצעה טפחים
כשיעור סוכה ואחר כך הגדיש כל
הגדיש על אוחו חלל דעכשיו נעשה
שם סכך מאליו ולא היה שם סכך
מתחלה: אבל אם יש שם חלל טפח.
אהל הוא נמצא שם סכך על אוחו
גדיש וכשחוטט זו מלמטה למעלה
עד שמגביה את החלל לשיעור גובה
עשרה [אין] ה' זו היא עשייתו
שהרי אינו מתקן אלא הדפנות
ובדפנות לא אמרינן מעשה ולא מן
העשוי והרי היא כסוכה שפחותה
מעשרה ומקק צה והשלימה לעשרה
(ד.) ע"כ וכמו עליו הר"ן (מ: ד"ה
גמ' ל"ש) נראה מלשונו דה"מ כי
חטוט ליה מלמעלה למטה ה'
דמשייר ליה לסכך כמו שהוא וחוטט
למטה בקרקע הסוכה אבל אם
ליחא בעולם וסכך דהשתא איח ציה משום מעשה ולא מן העשוי
ואיכא מאן דשרי משום לכל דצהדי סככה אפילו סמך טווא סככה
הוי אלא דהשתא קליש ליה מלמטה הילכך שפיר דמי עכ"ל (א):

אין לעשות הסכך קודם שיעשה הדפנות מחלה ואם עשה הדפנות טפח סמוך
לסכך תחלה יכול לסכך ע"כ ותימה גדולה מה ענין זה
לחוטט נגדים דלא נתן שם הגדיש לשם סוכה אלא לשם אוצר אבל כאן הרי עשה
הסכך לשם סוכה לכל ואי משום כיון דליכא דפנות
אין עליו שם אהל הא ודאי לא צעין אלא שיהא הסכך עשוי לכל לשם סוכה דכתיב
(דברים טו יג) חג הסוכות מעשה ולא מן העשוי
ואין לנו ראייה שלא יעשה הסכך תחלה וצמתנימין (טו) דהמשלשל דפנות
מלמעלה למטה פירש רש"י שהתחיל לארוג המתינה אלא הסכך
ואורג וצ"ל כפי מטה מנזאר דבריו שכבר נעשה הסכך קודם שעשה הדפנות
וכל אותה הסוגיא מנזארת שאין צוה איסור כל עיקר לכן
נראה ודאי דהגהה זו לא קאמרה אלא דלכתחלה אין לעשות הסכך כיון
דליכא דפנות ואינו מציא ראייה מחוטט נגדים אלא להיכא שעשה
טפח סמוך לסכך דאז מותר לסכך אפילו לכתחלה כמו נגדים וכן משמע
הלשון שאמר ומהאי טעמא אין לעשות וכו' וראיתי למחבר

דרכי משה

תרלה (א) ובהגהות מיימוני פרק ה' דהלכות סוכה (ה"ט אות ל) ומהאי טעמא אין לעשות הסכך קודם שיעשה הדפנות ואם עשה בדפנות
טפח הסמוך לסכך תחלה אז יוכל לסכך עכ"ל מוהר"ם:

פרישה

פכור שהרי לא נתן הגדיש שם סוכה. וכשחוקק מלמטה למעלה
כן הוא נמי גירסת רש"י פרק קמח דף ט"ז ע"א וכן כתב הרא"ש דף
ס"ג ע"א אבל הר"ן כתב שם רש"י אין שכתב דוקא מלמעלה למטה דאז
משייר לסכך כמו שהוא וחוטט למטה לעשות דפנות והוא דומה לסוכה שאינו
גבוה עשרה וחוקק בקרקע להשלימה אבל אם חקק ממטה למעלה פסולה
דסכך מעיקרא ליחא בעולם וסכך דהשתא איח ציה משום מעשה ולא מן העשוי

ואיכא מאן דשרי משום לכל דצהדי סככה אפילו סמך טווא סכך הוי אלא
דהשתא קליש מלמטה הלכך שפיר דמי עכ"ל ר"ן וכתבתי זה ללמדך שמ"ש
רבינו מלמטה למעלה רבותא דנקט וכ"ש מלמעלה למטה ולא הניח אלא טפח
האי טפח לאו דוקא נקט דאפילו החלל עשרה טפחים אדין הכי כיון שאינו
במשך אלא שצעה טפחים אלא סירכא דלשון דלעיל נקט: דהא לא
במשכא חד דופן. פירוש דופן הנעשה עכשיו הכל עם הסכך ועיין בדרישה:

דרישה

תרלה [א] דהא לא מימשכא חד דופן וכו'. צ"ע למה לא אמר דשאני התם דהסוכה נעשית בהכשר אלא שיש לומר שתפס לשון הגמרא

תרלו א סוכה ישנה שעשאה מקודם פ' חג יום כשרה. זעל הלכות זומנינו שכתב דאפילו דיעבד פסולה אם עשה הסכך קודם משנה צפרק קמא (ט.) סוכה ישנה בית שמאי פוסלין וצית הלל מכשירין איזו היא סוכה ישנה כל שעשאה קודם לחג שלשים יום אבל אם עשאה לשם החג אפילו נחלת השנה כשרה: ובתב הר"ן (א. ד"ה איזו) איזו היא סוכה ישנה שנחלקו בה בית שמאי ובית הלל כל שעשאה קודם לחג שלשים יום כלומר שלא עשאה במוקדם שלשים יום שלפני החג דנהנהו אפילו בית שמאי מודו דכשרה דמסתמא לשם חג עשאה אלא בשעשאה קודם לאותן שלשים יום הוא דפסקי בית שמאי ולא לפרושי מילתייהו דבית שמאי חנא הכי אלא כדי שלא תאמר דכי מכשרי בית הלל דוקא כשעשאה [מוקד] שלשים יום שלפני החג אבל מקמי הכי לא קא משמע לן דצ"י האי גוונא אפילו לבית שמאי כשרה ולא פסקי אלא כשעשאה קודם ג' יום שלפני החג ומינה דאפילו צ"י האי גוונא לבית הלל כשרה וכן הם דברי רש"י (טס ד"ה בית שמאי) וכן צריך לפרש לשון רבינו שכתב שנגעשית מקודם לחג שלשים יום דהכי קאמר שנגעשית מקודם שיכנסו שלשים יום שלפני החג ואפילו הכי כשרה ולישניה הכי דייקא דאם לא כן הכי הוה ליה למיכתב שנגעשית צהנך שלשים יום שלפני החג אלא ודאי כדאמרן: ומ"ש ובבבד שיחדש בה דבר וכו'. סס כתב הר"ש (סי' יג) ירושלמי (פ"א ה"ג) חגי צריך לחדש בה דבר וכמה מצרייהו אמרי טפח ורבי יוסי אומר כל שהוא מאן דאמר כל שהוא ובלבד שחאה על פני כולה כתב זעל העיטור (רי"ש הל' סוכה ע"ח): [ש"מ] חידוש בגופה צעין ודלל כזעל הלכות (הל' סוכה ר"ש פ"א) שכתב [א] מיכשף ומימניח נסתריקי הוי חידוש דהא ליכא סוכה דלא יכיל לחדושי בה האי חידוש עכ"ל והוה שכתב רבינו שיחדש בה דבר בגופה וגם התוספות (טס ד"ה סוכה) הביאו הירושלמי הוה ואחר כך כתבו אהא דתנן ואם עשאה לשם החג וכו' אפילו לבית הלל נפקא מינה שאין צריך לחדש בה דבר וכו' ומדברי כולם משמע דהא דמנריך צירושלמי לחדש בה דבר לעיכובא הוא אצל הר"ן (טס) כתב דלא לעכב אמרו כן אלא למנוה מן המובחר (א):

סימן תרלו

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] סוכה ישנה כמה צריך לחדש בה: איזו היא סוכה ישנה: [ב] דין שתי סוכות של יוצרים:

א סוכה ישנה שנעשית מקודם לחג שלשים יום כשרה. ובלבד שיחדש בה דבר עתה בגופה לשם חג ואפילו בטפח על (טפחים) [טפח] א סגי אם הוא במקום אחד ואם החידוש על פני כולה סגי אפילו בכל דהו. ואם עשאה לשם חג אפילו מחלת השנה כשרה בלא חידוש: ב יוצר כלי חרס שיש לו שהי סוכות זו לפנים מזו ועושה קדירותיו בפנימית ומוכרין בחיצונה. הפנימית אינו יוצא בה ידי סוכה כיון שהיא דירתו כל השנה אינו ניכר שדר בה לשם מצות סוכה. והחיצונה יוצא בה שהרי אינו דר בה כל השנה:

זעל הלכות זומנינו שכתב דאפילו דיעבד פסולה אם עשה הסכך קודם שעשאה הדפנות ונראה צעני דטעה: תרלו א סוכה ישנה שנעשית מקודם פ' חג שלשים יום כשרה. משנה צפרק קמא פלוגתא דבית שמאי ובית הלל וידוע דהלכה כבית הלל (עירובין ו:) ומצוה לשם צנוגיא ובפירוש רש"י לבית הלל לא צעין סוכה לשם חג כל עיקר דאפילו דגנ"ך ורקצ"ש כשרה כל שכן שנעשית סתם דכשרה אפילו עשאה קודם שלשים לחג וכן פירש רש"י והר"ן להדיא ועיין עוד כמה שכתב הר"ן צפרק השולח (גיטין כג: ד"ה גרסי'): ומ"ש ובבבד שיחדש ושהחידוש יהא בגופה. כן כתב הר"ש צ"ש זעל העיטור דלא כזעל הלכות שכתב דאסיפת כסאות ליטב עליהן הוי חידוש דליחא אלא חידוש בגופה צעין: ומ"ש ואם עשאה לשם חג אפילו מתחלת השנה כשרה בלא חידוש. כ"כ בהגהות אשיר"י פרק קמא (סי' יג) משם האור זרוע (סי' רפ) אצל התוספות נסתפקו בזה וה

לשונם ואם עשאה לשם חג אפילו מחלת השנה כשרה אפילו לבית הלל נפקא מינה שאין צריך לחדש בה דבר ואפילו לא נפקא מינה אלא לבית שמאי יש לו לתנא לפרש כמה נחלקו וכו' וכבר כתבנו למעלה בהלכות פסח (סי' טז) חג רג: ד"ה ומ"ש דירושלמי) דמדברי רבינו (סי' חרי"ט) נראה שמפרש לפי הירושלמי לבית הלל צ"י חידוש אפילו עשאה לשם חג דכיון דאין חילוק בין עשאה לשם חג לעשאה סתם דבר תורה אם כן כי היכי דצעין חידוש מדרבנן צעשאה סתם הכי נמי צעשאה לשם חג והיינו טעמא כיון דעשייתה כבר הוה קודם שלשים לחג צעין למיעבד בה חידוש לשם חג סמוך לחג כי היכי דליהוי היכר דיושב בה לשם מצות סוכה וכן ראוי להחמיר נראה ל:

מקודם לחג שלשים יום דהכי קאמר שנגעשית מקודם שיכנסו שלשים יום שלפני החג ואפילו הכי כשרה ולישניה הכי דייקא דאם לא כן הכי הוה ליה למיכתב שנגעשית צהנך שלשים יום שלפני החג אלא ודאי כדאמרן: ומ"ש ובבבד שיחדש בה דבר וכו'. סס כתב הר"ש (סי' יג) ירושלמי (פ"א ה"ג) חגי צריך לחדש בה דבר וכמה מצרייהו אמרי טפח ורבי יוסי אומר כל שהוא מאן דאמר כל שהוא ובלבד שחאה על פני כולה כתב זעל העיטור (רי"ש הל' סוכה ע"ח): [ש"מ] חידוש בגופה צעין ודלל כזעל הלכות (הל' סוכה ר"ש פ"א) שכתב [א] מיכשף ומימניח נסתריקי הוי חידוש דהא ליכא סוכה דלא יכיל לחדושי בה האי חידוש עכ"ל והוה שכתב רבינו שיחדש בה דבר בגופה וגם התוספות (טס ד"ה סוכה) הביאו הירושלמי הוה ואחר כך כתבו אהא דתנן ואם עשאה לשם החג וכו' אפילו לבית הלל נפקא מינה שאין צריך לחדש בה דבר וכו' ומדברי כולם משמע דהא דמנריך צירושלמי לחדש בה דבר לעיכובא הוא אצל הר"ן (טס) כתב דלא לעכב אמרו כן אלא למנוה מן המובחר (א):

דרכי משה

תרלו (א) וכן כתב רבינו ירוחם נתיב ח' חלק א' (נה):

פרישה

תרלו מקודם פ' חג שלשים יום כשרה. משנה צפרק קמא (ט.) סוכה ישנה בית שמאי פוסלין וצית הלל מכשירין איזו היא סוכה ישנה כל שעשאה קודם לחג שלשים יום אבל אם עשאה לשם החג אפילו נחלת השנה כשרה: ובתב הר"ן (א. ד"ה איזו) איזו היא סוכה ישנה שנחלקו בה בית שמאי ובית הלל כל שעשאה קודם לחג שלשים יום כלומר שלא עשאה במוקדם שלשים יום שלפני החג דנהנהו אפילו בית שמאי מודו דכשרה דמסתמא לשם חג עשאה אלא בשעשאה קודם לאותן שלשים יום הוא דפסקי בית שמאי ולא לפרושי מילתייהו דבית שמאי חנא הכי אלא כדי שלא תאמר דכי מכשרי בית הלל דוקא כשעשאה [מוקד] שלשים יום שלפני החג אבל מקמי הכי לא קא משמע לן דצ"י האי גוונא אפילו לבית שמאי כשרה ולא פסקי אלא כשעשאה קודם ג' יום שלפני החג ומינה דאפילו צ"י האי גוונא לבית הלל כשרה וכן הם דברי רש"י (טס ד"ה בית שמאי) וכן צריך לפרש לשון רבינו שכתב שנגעשית מקודם לחג שלשים יום דהכי קאמר שנגעשית מקודם שיכנסו שלשים יום שלפני החג ואפילו הכי כשרה ולישניה הכי דייקא דאם לא כן הכי הוה ליה למיכתב שנגעשית צהנך שלשים יום שלפני החג אלא ודאי כדאמרן: ומ"ש ובבבד שיחדש בה דבר וכו'. סס כתב הר"ש (סי' יג) ירושלמי (פ"א ה"ג) חגי צריך לחדש בה דבר וכמה מצרייהו אמרי טפח ורבי יוסי אומר כל שהוא מאן דאמר כל שהוא ובלבד שחאה על פני כולה כתב זעל העיטור (רי"ש הל' סוכה ע"ח): [ש"מ] חידוש בגופה צעין ודלל כזעל הלכות (הל' סוכה ר"ש פ"א) שכתב [א] מיכשף ומימניח נסתריקי הוי חידוש דהא ליכא סוכה דלא יכיל לחדושי בה האי חידוש עכ"ל והוה שכתב רבינו שיחדש בה דבר בגופה וגם התוספות (טס ד"ה סוכה) הביאו הירושלמי הוה ואחר כך כתבו אהא דתנן ואם עשאה לשם החג וכו' אפילו לבית הלל נפקא מינה שאין צריך לחדש בה דבר וכו' ומדברי כולם משמע דהא דמנריך צירושלמי לחדש בה דבר לעיכובא הוא אצל הר"ן (טס) כתב דלא לעכב אמרו כן אלא למנוה מן המובחר (א):

כרב הונא דרב שרי בלא נייענוע, ושמואל פסיל עד שינענע כל אחד בפני עצמו ויחזור ויניחנו. ואף על גב דבכל מקום רב ושמואל הילכתא כרב באיסורי, הכא קיימא לן כדשמואל⁹ דמסייע ליה ברייתא ורב דחויי מדחי לה⁶ ואשגויי לא סמכינן. ועוד דר' יוחנן קאי כוותיה בירושלמי דאמר התם (פ"א ה"ה) ר' יעקב בר אחא? בשם רבי יוחנן צריך לנענע:

הדלה עליה את הגפן ואת הרלעח⁸ ואת הקיסוס⁹ וסיבך על גבן פסולה. ואם היה הסבך כשר רבה מהם או שקצתו וניענעו¹⁰ דהיינו שכל אחד מנביתו¹¹ ומניחו וחזר ומנבית את חבירו לברו ומניחו כשירה. זה הכלל¹² כל דבר שהוא מקבל טומאה¹² או שאין גידולו מן הארץ אין מסכיבין בו. אבל קציצה לחוד בלא נייענוע לא מהני, ומיפסלא משום תעשה ולא מן העשוי.

כשירה. זה הכלל כל דבר שהוא מקבל טומאה שאין גידולו מן הארץ כגון עורות צהמה ואפילו לא מקצלי טומאה כגון שמוסרין מלאכה אין מסכיבין בוי. יתיב רב יוסף קמיה דרב הונא ויתיב וקאמר או² שקצצן כשירה [הא דתנן צמתנימין או שקצצן כשירה אמר רב עלה]³ נהי דאין נריך לחזור ולסותרה כולה אכל נריך הוא לנענע קלת אומן שהוסככו צמתנימין לאחר קליפתן דמיהו לכו הך כעשייה דאי לא פסולה משום תעשה ולא מן העשוי דהכי אמר רב נחמן חג הסוכות תעשה כשאתה עושה אותה מהא ראויה לסוכה ולא מן העשוי צפסול שאינו ראוי לסוכה ואתה מתקנה כי הא דמכשר לה בקליפה ולא הדר סתם לה. ומיהו נייענוע קרוב לסתירה הוא שמגזיח כל אחד לצדו ומניחו וחזר ומגזיח את חבירו ומניחו. אמר ליה הא⁴ שמואל אמרו ולא רב דרב אכשורי קא מכשר צלל נייענוע דקסצר קליפתן זו היא עשייתן. והיכי דמי תעשה ולא מן העשוי כגון (טו, א) החוטט צגדיש לעשות לו סוכה שהסיכוך הו' מאליו ואינו נוגע בו לעשות שום מעשה אלא פוחת אחת מדפנותיו ונכנס ונוטל העומרים ומשליך והסוכה נעשית מאליה דופנותיה וסככה, אכל זה שקצצו זהו מעשה שנגמר צהכשר. כי הא דרב עמרם חסידא רמא חוטי לפרוזמא דאינשי ביתיה ולא פסיק ראשי חוטיין שלהן, אחא לקמיה דרב חייא בר אשי אמר ליה הכי אמר רב מפסקן והן כשרין. אלמא אמרינן⁵ פסיקתן זו היא עשייתן, הכי נמי קציצתן זו היא עשייתן, ושמואל אמר לא אמרינן פסיקתן זו היא עשייתן. וכן המסקנא

7 [ב] מתני' (יב, א) חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים שהן מאלל צהמה כשהן לחין ולכשיצטין עומדין להסקי אין מסכיבין בהן, ואם התיירן כשירות. וכולן ששינוי שפסולין לסקך כשרין לדיפנות דכל סוכה הכמוצה סך משמע ודופן לא איקרי סוכה. אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן מפני מה אמרו חבילי קש וחבילי עצים חבילי זרדים אין מסכיבין בהם לא מפני שהן פסולין לסיכוך אלא פעמים שאדם בא מן השדה וחבילתו על כתיפו ומעלה ומניחה על גבי הסוכה ליבשה, ונמלך עליה כשמגיע החג לסיכוך, והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי צפסול, וזה שסיכך שם שלל לשם סך ואפילו ללל אלא לייבש, אין שם סוכה

דרב אכשורי קא מכשר צלל נייענוע דקסצר קליפתן זו היא עשייתן. והיכי דמי תעשה ולא מן העשוי כגון (טו, א) החוטט צגדיש לעשות לו סוכה שהסיכוך הו' מאליו ואינו נוגע בו לעשות שום מעשה אלא פוחת אחת מדפנותיו ונכנס ונוטל העומרים ומשליך והסוכה נעשית מאליה דופנותיה וסככה, אכל זה שקצצו זהו מעשה שנגמר צהכשר. כי הא דרב עמרם חסידא רמא חוטי לפרוזמא דאינשי ביתיה ולא פסיק ראשי חוטיין שלהן, אחא לקמיה דרב חייא בר אשי אמר ליה הכי אמר רב מפסקן והן כשרין. אלמא אמרינן⁵ פסיקתן זו היא עשייתן, הכי נמי קציצתן זו היא עשייתן, ושמואל אמר לא אמרינן פסיקתן זו היא עשייתן. וכן המסקנא

10. שקצצתו ונייענעו: ו נ שקיצצן וניענען ב שקצצו ונייענעו 11. שכל אחד מגביהו: ו ב נ שמגביה כל אחד לברו 12. כל דבר... טומאה: ט כל המקבל דבר טומאה ב כל שהוא המקבל טומאה

2. או: פ חסר 3. [הא דתנן במתניתין או שקצצן כשירה אמר רב עלה]: א פ חסר 4. הא: א א' פ דאמי 5. אמרינן: פ אפי' 6. דחויי מדחי לה: פ דהוי מדחה ליה 7. אחא: א חא 8. הדלעת: ט הדלת 9. הקיסוס: ו הקיסוס ב נ הכיסוס

מן העשוי. וכן הביא הב"י (תרכו) את דבריהם. אמנם אף הרמב"ם (בפיהמ"ש פ"א, ה) והרא"ש (פ"א סי' כא) השתמשו במינוח זה, וצ"ל שכוונתם עשיה לשם סיכוך, ולא לשם ד"א, וכ"כ רש"י (יב, א ד"ה והתורה אמרה). ה וכו' פ: ר"ף (ו, א: ה, ב), אשכול (קע"א, א), יראים (תכ"א), רא"ש סוכה (פ"א סי' כא), ריטב"א (יא, ב), רבינו ירוחם (תראו"ח ג"ה ח"א), שבולי הלקט (שכה), מגיד משנה (פ"ה, יב), שו"ע (אור"ח תרכ, ב). ו עפ"י רש"י עה"מ בשינויי לשון.

ב הגמ' העמידה (לעיל ט, ב) בהוסיף סכך על המחובר כשחבטן, ע"י לעיל (סי' רפז). ג תלוש ולבסוף חברו לענין סכך - בס' לקט יושר (ח"א קמר ענין א) כתב שכשר וכן בתרוה"ד (פט), וכ"כ מג"א (תרכט, ס"ק יא). ועיי' שו"ת אגרות משה (חלק אור"ח ה סי' לט). ד הרי"ף כתב: "צריך לנענע כדי שיהיה מעשה לשם סוכה". הרי"ן באר שלא דוקא לשם סוכה משום שאי"צ סוכה לשמה אלא הכונה שצריך עשיה משום תעשה ולא

ספי אור צנוח השלם
 אוריאל זלמן ז"ל נפ' א' תמוז
 מנין מנין ישיג אור חציון
 מנין מנין ישיג אור חציון
 חלק מוציא - צרטי

עליו, הלכך גזור רצנני¹¹ חבילי קש וחבילי עצים וחבילי ורדים אין מסככין בהן.
 הוא מניחן עליה לשם סוכת המג¹².

הכא שגוף הסכך הוא התיר החבילה כשירה. ואם כשר שהסוכה כשירה עשה סוכה בתוך¹⁴ הבית תחת היא לאחר שיסיר התקרה ואחר כך הפיר התקרה כשירה.
 התקרה.¹⁵

מיכן היה אומר הרב ר' ברוך מריגנשבורק שאם עשה סוכה בתוך הבית תחת התקרה ואחר כך הסיר התקרה שאינו מועיל כלום, כיון שתחילה עשה בפסול והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי כדאמר הכא. והרב ר' יצחק הלכן הכשיר דאין שייך לומר תעשה ולא מן העשוי. אלא היכא דגוף הסכך היה בפסול כמו¹³ גפן ודלעת וקיסוס מחוברים כמו חבילין דפסלום רבנן, אבל הכא דגוף הסכך הוא כשר אלא שתקרה גורמת לו הכי נמי דכשר אפילו לאחר שהסיר התקרה לאחר סיכוכה. וכן הוא האמת¹⁶ כדבריו אפילו גפן ודלעת שהן פסול הגוף כשר אחר שקיצץ וניענע, כל שכן

16 ירושלמי (פ"א ה"ו) ר' יעקב בר האי"ב רב ששת בשם ר' יהודה אית דאמרין בשם ר' חייא רובא אין [חבילה]¹⁵ פחותה¹⁷ מעשרים וחמשה¹⁶:
 ירושלמי (שם) ר' לוי בשם ר' חמא בר חנינה¹⁷ כתיב (שמות מ, ג) וסכת על הארון את הכפורת מיכן¹⁸ שהדופן קרוי סכך, מיכן¹⁹ שעושין דפנות בדבר שאינו²⁰ מקבל טומאה. ולפי זה לנו לפרש דהא דקתני וכולן כשירות²⁰ דהיינו דוקא אחבילי קש וחבילי עצים וחבילי ורדים קאי דכשרין דאורייתא אפילו לסכך, ורבנן²¹ הוא דגזור בהו ולדפנות לא

13. כמו: פ כגון 14. בתוך: ב תחת 15. [חבילה]: א חסר 16. ירושלמי... מעשרים וחמשה: פ חסר

17. חנינה: א פ חנינא 18. מיכן: פ מיכאן 19. מיכן: פ מיכאן 20. כשירות: פ כשירות לדפנות

ז כתב הריטב"א (סוכה יא, א) בענין האיסור בחבילי קש ועצים: "... אלא חבילי עצים ותקרה שהם כשרים לסכך מאי מעשה בעו, דהא כשרים הם מתחלתם אליבא דבית הלל דלא בעו סוכה לשם חג אלא לשם צל, ... איכא למימר דחבילי עצים ותקרה נמי פסולה מתחילתה במעשה הראשון משום דלא אתעבידא לצל, דחבילים ניתנו על גגו לייבש, ותקרה ניתנה לביתו לדירה, ושתייהן פסולות משום דבעינן סוכה לשם צל ולא לשם דירה... הלכך כשמחשב עליהם לסוכה ולצל אי לא עביד בהו מעשה הוה ליה סוכה מן העשוי שלא לשם צל וסוכה מכבר, והתורה אמרה תעשה שיהא בה מעשה לשם צל." ח וכת"פ: הלכות גדולות (יד), רי"ף (סוכה ה, ב), דמב"ם (סוכה פ"ה, י), רא"ש (פ"א ס"י כד), שו"ע (או"ח תרכט, טו).

נחשבת כעשיה (ולא משום שלא נעשה בפסול). ועפי"ז התיר המהרי"ל (שם) ובעקבותיו הרמ"א (תרכו, ג) לפתוח ולסגור גגין מפני הגשמים בסוכות בלא צורך לנענע. יב הנוסח אצלנו: "ר' יעקב בר אביי רב ששת בשם רבי חייה רבה". והירושלמי הובא ע"י תוס' (יב, א ד"ה חבילי), רא"ש (פ"א ס"י כד). יג בבבלי (ג, א) נאמר: אגר שלש שמייה אגד. הריטב"א (ג, א) סובר שהבבלי חולק על הירושלמי שבשלושה ענפים הוי חבילה. והביא שיטת ראשונים (הכונה לרא"ש (פ"א ס"י כד)) הרוצים להשוות בין הדעות שעשרים וחמישה זירים יוצאים משלושה ענפים והוא חלק עליהם. הרמב"ם (סוכה פ"ה, י) פסק כירושלמי, והראב"ד חלק עליו שהלכה כבבלי. המ"מ מפרש שהרמב"ם הסביר שחבילה אפילו בשלושה דוקא להזאה. הטור מביא דברי הירושלמי ופוסקם להלכה וע"כ חבילה פחות מכ"ה אינה אסורה. וכ"פ השו"ע (תרכט, טו).

י כשיטה זו נראה במהר"ש מנוישטט (רסח) שפוסל סוכה שהניחו את הסכך לפני הדפנות משום תולמ"ה. יא הובא בהג"א (פ"א ס"י כד הגהה א). וכן הביא הב"י משו"ת מהר"ם (ד"פ קכב) שיש פוסלים ורבנו אלחנן מכשיר. וכשיטת רבינו סוברים המאירי (סוכה ג, ב) הגהות הסמ"ק (צג אות לד), והמכתם (ד, א) שצריך לנענע את הסכך רק בסכך שפסול מצד עצמו. וכ"כ מהרי"ל (הלי סוכה י) ופסקו הרמ"א (תרכו, ב). בארחות חיים (סוכה אות כו) והכלבו (עא) כתבו בשם בעל ההשלמה (הביאור הב"י תרכו, ב) שמסכים לרבינו, אולם טעמו הוא משום שהסרת הרעפים והתקרה

יד הגירסה בירושלמי לפנינו היא: "מיכן שעושין דפנות מדבר המקבל טומאה", וכן גורסים הר"ח (ע"ג יח, א), הרי"ף גיאת (הלי סוכה ע"ג ע"ה), עיטור (סוכה פ, ב), רד"ה (ו, א ברי"ף), רבינו מנוח (פ"ד, טו). והר"ד רבינו בהג"א (פ"א ס"י כד הגהה שניה), ובדרכי משה (תרל אות א) ובביאור הגר"א (שם). טו בדרכי משה (תרל אות א) באר את שיטת רבינו שדברים הפסולים מדרבנן לסכך כשרים לדפנות, אבל הפסול

נב' רבמלך רעהו... [כריתו לה] ספסות [מז'...]

ואע"ג דבטליניה... לכל שבט... כענה דעמו אלל על דאס...

בר א תבן ובשל מיי... כ"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג... ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג...

ואע"ג דבטליניה (לבלוה) משום *דבטלה דעתו אצל כל אדם *תבן ובטלו הוי מעימם...

כ"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג... ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג... ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג...

גלוין הש"ס תוס' ד"ס וכו'...

ואמה ובנה בה איצטבא 'כנגד רבנא ויש בה הכשר סוכה כשרה 'ומן הצד...

יש מן הכותל לסיכך ד"א פסולה הוא פחות מכאן כשרה מהו דתימא התם הוא דחויא...

כ"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג... ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג... ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג...

רבינו הנגאל ארבעה עשר יום וכו'...

תוספי רש"י

בית שמואלה מה מוסד ומילואה עטר או לרבות... וביטול סוכה...

כעלמנו מרובה מחמתו אמרו: כשרה היא זו קלשה היא זו האלוין גופאן דאשכחן בעירובין (ג) גבי מקלע סכך כדון כ' ומקלע סכך למעלה...

כ"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג... ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג... ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג...

במה שיה רבין בבה וירי מבי אמה וכו'...

דלא הוכשרו באיטעבא ו' אלף שתי דפנות חומו סמוכין לה מן הגז ערשם ליה ויהי ערשם רבין וכו'...

כ"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג... ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג... ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג...

במה שיה רבין בבה וירי מבי אמה וכו'... (ב) גילה דהער כגרי רבני וכו'...

סברי בה למימ' גוד אסיק מז כדסברי לקמן מה גבי עמוד, משום דעמוד גבוה עשרה והוי מחיצה מט ושייך למימ' בה גוד אסיק, אבל באיצטבא לא משום דלא גביה' עשרה, ולא היא לפי דעת הרבנ דהא אמ' בגמ' מה היתה נא גבוהה מעשרים ובנה בה עמוד גבוה עשרה ויש בו הכשר סוכה סבר אביי למימ' גוד אסיק מחיצת' ופי' רש"י ז"ל וכן הרב בהשלמה נב ז"ל דאיירי נג דרחוק ד' אמות, דלאנד שייך למימ' בזה דופן עקומ' ומשום הכי בעי לאכשור בגוד אסיק, והאי דלא אמ' באיצטבא נמי גוד אסיק, משום דאיצטבא לית ליה תורת מחיצה כלל נה דנימ' בה גוד אסיק, מיהו לסבר' קמיית' דכתבי' לעיל נה אפי' בסמוכה לכותל פחות מד' אמות עסיקי' נה, ומשום דעמוד גבוה עשרה לא שייך למימ' ביה דופן עקומ' דדופן לאו להדי עמוד קיימ' נה, והר"מ נט ז"ל הביא נמי הא דעמוד דפסולה, ולא מפליג בין סמוך לכותל פחות מד' אמות ס בין רחוק, וכת' הרב בהשלמה סא ז"ל דכל הנך מיעוטינן סב בין דאיצטבא בין בתבן ועפר סג

ועמ"ש רבינו בסה"י, והסבר זה של רבינו הוא ולי' ברי"צ גיאת, והרא"ש כי על דברי הרי"צ ז"ל: "ולא ידענא טעמא מאי נ"מ דרשות אחרת היא" עכ"ל, ראה מאירי שמסביר: "גבוה עשרה מקום בפני עצמו ואין בו הלכות דופן עקומה" עכ"ל, ועי' גם ברין ד"ה וגרסי, ואכמ"ל. (מז) בכתי"י ב. גוסף כאן: "מחיצתה כדחוינן בגמרא דסברי למימד לקמן בעמוד גבוה עשרה", ולי' "כדסברי — עמוד". (מח) ד. ב. מט) עי' מרן בכ"י או"ח תרלג שמסביר כן את שיטת הרי"צ גיאת גבי איצטבא, והרי רבינו תנא המסייע להב"י ז"ל. (נ) בכתי"י ב. במקום "ולא — הרב" אי': "מיהו אין זה דעת הרש"י ז"ל", וברור לי שצ"ל: "דעת הרב בעל השלמה ורש"י", וכמו שתראה ממ"ש להלן. (נא) שם במקום "אמ' בגמ' היתה" אי': "גבי ההיא דהיתה", (נב) שם אי': "הביה" ור"ל "הרב בעל השלמה". (נג) שם במקום "דאיירי — שייך" אי': "דאותו עמוד רחוק מן הכותל ארבע אמות דלא מצינ'". (נד) מכאן והלאה אינם דברי רש"י אלא או של בעל השלמה או של רבינו. (נה) ע"כ הטעם משום דאינה גבוהה עשרה (ובזו גם רש"י ובעל השלמה ס"ל כרי"צ גיאת), דאם לא כן, בבנה האיצטבא באמצע מדוע לית לה תורת מחיצה. (נו) בכתי"י ב' במקום "לעיל" אי': "ההיא דעמוד". (נז) וכ"כ הרי"צ גיאת להדיא בהל' סוכה עמוד סו (ועי' רא"ש); ובכתי"י ב. במקום "עסיקי ומשום דעמוד" אי': "קאמר ואפי' הכי כיון דגבוה". (נח) בכתי"י ב. לי' "דדופן — עקומה". (נט) הרמב"ם הל' סוכה פ"ד הי"ד, ונ' שרבינו מפרש שהרמב"ם מיירי בעמוד גבוה, ועיי"ש מ"ש הרב המגיד ולחם משנה, ונ' שרבינו ס"ל דאינו נקרא עמוד אלא אי"כ גבוה עשרה, ואכמ"ל, ודע שהטור ושו"ע או"ח תרלג לא כי דין של עמוד כלל. (ס) בכ"י ב. במקום "בין — אמות" אי': "בין קרוב לכותל". (סא) בכ"י ב. אי': "בעל השלמה"; ודברי בעל השלמה אלו מובאים בשמו בארחות חיים הל' סוכה אות כו, ביותר קצור, ואולי העתיקם הארחות חיים מספרו של רבינו, שהרי הוא ראה את ספרו של רבינו והעתיק ממנו הרבה פעמים וכמה פעמים הוא גם מזכיר את שמו של רבינו ושם ספרו להדיא, והזרכי משה בטור או"ח תרכו סק"א כי שכי"כ הכל בו בשם ההשלמה, עיי"ש שכי דבריו בקצור, וידוע שהכל בו הוא קצור ארחות חיים, ודברי בעל ההשלמה הם מקור דברי המאירי לעיל ג, ב ד"ה יש וד"ה ולשיטתנו עיי"ש. (סב) בכ"י ב. וגם בארחות

אעפ"י שאי תעשה ולא ודלעת ואחו בה עוד מז ומיעטו בקנ שהרי עשה שעושי' סוכ כל הסוכה התקרה עח בפסול תחח דפקפוק הלו קודם לכן, מילי כשהיו דלעת קודם לנענע אבל גבוהה מעשו הית נמי פו אוקמ חיים גוסף: לי' "כשרה". ב. לי' "במסכ גוסף: "כדלק "וכן" אי': "ו לי' "אחר". ב. גוסף: "ונ במקום "זאות "סוכה בעליוו מגלין... כ עח) בכ"י ב. מסירין הרעפי אי': "אחר עש לי' "שגמצאת הדפין שקורין הרעפים ופקפו לנענע". (פו) ראה ברי

המכתם

רבינו פירש לוי זצ"ל זעירונג

אעפ"י שאינו עושה שום מעשה אחר כן בסכך כשרה סו, וליתי בה סה משום תעשה ולא מן העשוי דליצטריך נענוע, כמו במסכך תחת סו האילן סו או גפן ודלעת ואחר כך קצצו סה, דהכא כיון דעושה מעשה להכשיר הסכך שוב אין בה עוד משום תעשה ולא מן העשוי, וכן סט אם היה בה סכך פסול בארבע' ומיעוטו בקנים דהוי מיעוט, כשר ע, אע"פ שלא עשה מעשה אחר עא בסכך עב, שהרי עשה מעשה להכשיר הסיכוך עג, ולפי דעת זה יש עד לומ' דאותן בני אדם עה שעושי' סוכה בעליה תחת תקרת הגג עו שמפקקים ומגלין אותו, ופעמי' שעושי' כל הסוכה וגומרינן ומסככינן אותה בסכך כשר עו ואין מגלין ואין מפקקינן את התקרה עח ואין מסלקינן עט את הרעפי' עד אח"כ פ שנמצאת הסוכה נעשית בפסול תחת פא הבית, אע"פ כן פב אין צריך לנענע הסכך אחר גלוי הגג דפקפוק הלטי"ש פג והסרת הרעפים הוא המעשה להכשיר הסכך הנעשה בפסול קודם לכו, ואין שם עוד משום תעשה ולא מן העשוי, דכי אמרי' הכי פו, הני מילי כשהיה הפסול בסכך מחמת עצמו של סכך פה, כגון אילן או גפן או דלעת קודם שקצץ, התם הוא דלא אמרינן קציצתן זו היא עשייתן וצריך לנענע אבל הכא הרי לא היה הפסול מחמת עצמו של סכך, דומיא דהנך דהיתה גבוהה מעשרים אמה ובנה בה איצטבא או מעטה בתבן ועפר. L

היתרה פחותה מעשרה וחקק בה כדי להשלימה לעשרה וכ"ו — הא נמי פו אוקמה הרי"א ג פו ז"ל כגון שיש בתוך החקק שעור סוכה דהיינו שבעה

חיים נוסף: "דחלל הסוכה". (סג) בכ"י ב. נוסף: "בכלם כשרה". (סד) שם ל"י "כשרה". (סה) שם וכן בא"ח במקום "וליתי בה" אי: "וליא". (סו) בכ"י ב. ל"י "במסכך תחת", ובא"ח ל"י השורה כולה. (סז) בכ"י ב. "האילן". (סח) שם נוסף: "כדלקמן", והוא לקמן יא, א. (סט) כן הוא בכ"י ב. אבל בא"ח במקום "וכן" אי: "ואפי" ולי "אם". (ע) שם וגם בא"ח ל"י "דהוי מיעוט כשר". (עא) שם ל"י "אחר". (עב) בכ"י ב. נוסף: "כשר", ובא"ח נוסף: "הכשר כשרה". (עג) בכ"י ב. נוסף: "וכשרה". (עד) בא"ח במקום "דעת זה יש" אי: "זה נוכל". (עה) שם במקום "דאותן בני" אי: "שאלו". (עו) בכת"י ב. במקום "סוכה — הגג" אי: "סוכה בעליות תחת הגג"; ובא"ח אי: "סוכתן בתוך הבית", ואח"כ ממשיך שם "ואין מגלין...". (עז) בכ"י ב. במקום "כל — כשר" אי רק: "בה". (עח) בכ"י ב. במקום "התקרה" אי: "הגג שלמעלה", ובא"ח אחרי "מגלין" כ"י: "ואין מסירין הרעפים". (עט) בכ"י ב. אי: "מסירין". (פ) שם ובא"ח במקום "אח"כ" אי: "אחר עשיית כל הסוכה". (פא) בכ"י ב. במקום "תחת" אי: "בתוך". (פב) בא"ח ל"י "שנמצאת — כן". (פג) בכ"י ב. במקום "דפקפוק הלטי"ש" אי: "ומשום דפקפוק הדפין שקורין לטש"; ובא"ח במקום "אחר — הרעפים" אי: "לפי שגילוי הגג והסרת הרעפים ופקפוק הדפין שקורין לאטא"ש". (פד) בכ"י ב. במקום "הכי" אי: "דצריך לנענע". (פה) שם במקום "כשהיה — סכך" אי: "כשהפסול היה בסכך עצמו". (פו) ראה בריש דבור הקודם. (פז) הרי"צ גיאת ה"ל סוכה עמוד סח (ומובא גם בהרב

ולא שנא אם האילן קדם וכו'. אף על גב שכבר כתב רבינו דין זה דלרף אגב בהעמקתו לדברי ראב"ה מור וכתבו כלן נסתם ורז"ל לן שד"ן זה מוסכם מפי הכל ואינם דברי יסוד המולקטים ; זה הם דברים דחויים עיין במה שכתב הר"ן על זה במתניתין דלה עליה את הגפן ועיין עוד נה שכתבתי לקמן בסיומן תרכ"ט ;א. ד"ה כחג) דין הנחת הסולם על הסוכה:

ואם קצץ וכו'. במשנה הדלה עליה את הגפן וכו' או שקללן אסקנא בגמרא דלרף לנענע ורש"י

י"ה ויח"ה) והר"ן (ו: דיבור ראשון) פירשו דלרף לנענע כל אחד לבדו צניחו וחזרו ומגביה [את] תצירו ומניחו אכן הר"ף (ו:) והרא"ש ז"ל (בא) והרמב"ם (פ"ה ה"ב) כתבו נסתם ואחריהם נמשכו ה"ר ירוחם י"ח ט"א נה ע"ד) ורבינו שכתבו גם כן נסתם: ודע דנמרדכי ז"ל (שלה) ובגמרא (ס"ה) פרק קמא והגהות מיימוניות פרק ה' ה"ב אות פ) כתבו בשם רבינו חס דבעינן להזיז ממקומן וכן נהג ויכא דסיכך במצילות עזים וערבה ולא המיזן קודם ועיין במה שכתבו זה לקמן בסיומן תרכ"ט (שלב ד"ה ומ"ש אצל) נסייעתא דשמיא: דתב בהגהות סמ"ק (ס"ג ע"ג נה אות נד) העושה סוכתו תחת

7 6

ולא שנא אם האילן קדם או הפכך קדם דין אחד להם. אמתינתין (יא) דהלה עליה כתב הר"ן (ו: ד"ה ממ"ה) מדקמני הדלה ואחר כך סיכך מוכיח רבינו חס דדוקא כי האי גוונא דתחלתו בפסול דמו לא מכשרא נסתך כשר אצל כל שמתלמה בכשרות אף על פי שאחר כך הדלה עליה את הגפן או לא מיפסלא דאי לאו הכי לימני סיכך ואחר כך הדלה וכל שכן הדלה ואחר כך סיכך ולא ראיא היא דמתניתין תרמי קמני הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת או סיכך על גבן כלומר בין שקדם הסיכך כדקמני הדלה עליה בין שקדם האילן וסיכך עליו:

ואם קצץ האילן להכשירו ולהיות הוא עצמו מן הסיכוך כשר. משנה שם (יא) כתבתי בסמוך: ומ"ש והוא שינענענו לשם עשיית סוכה אבל לא נענעו לא אמרינן קציצתו זו היא עשייתו: עשייתו. שם או שקללן כשרה ור"ף לנענע ואף על גב דאיפליגו אמוראי במילתא הא מאן דאמר קציצתו זו היא עשייתו אסקנא נקטיה: ומ"ש רבינו שינענעם לשם עשיית סוכה. לישנא דהר"ף (ו:) נקט שכתב ור"ף לנענע שיהא נעשה לשם סוכה וכבר כתב שם הר"ן (ד"ה גמ' אוקימנא) ג"ל דלשם סוכה דקאמר ודאי לאו דוקא דלא בעינן סוכה לשמה אלא משום מעשה ולא מן העשוי ולסמרה כולה אצל ר"ף הוא לנענע קצת מה שהיה בתחלה מחובר לעשוי דהכי משמע סוכות מעשה כשאתה עושה אותה תהא ראויה לסוכה ומיהו יענוע קרוב לסמירה צני שמגביה כל אחד לבדו ומניחו וחזרו ומגביה את תצירו ומניחו וכן כתב רש"י (שם ד"ה ויח"ה) (א): **כתוב** בתרומת הדשן (ס"ה פט) חלוש ולבסוף תצירו כגון קורות הנמים הממוצרים במסמרים לכתלי הבית יראה דכשר הוא וכן מוכיחות ההלכות בפרק קמא דסוכה (טו.) גבי מפקפק או נוטל אחת מבנתיים והא דמחבר מעיקרו או נטוע ולבסוף השריש אף על גב דלענין שמיטה

דרכי משה

(הלי סוכה ס"י ע"ג ששה) דארתן גיגין העשויים כמין צרף ובסוכות מגביהין אותן ומסככין שם דמותר להחזירן למקומן מפני הגשמים וכשחזרו ומגביהו לא מקרי תעשה ולא מן העשוי בפסול וכן אם סיכך ואחר כך גילה הגג הסוכה כשרה ומיהו כתב שחמיה לו איך מותרים דאסור להוריד ולהגביה אלו הגגין ביום טוב בסוכות משום בנין וסתירה. ולי נראה דאין כאן תימה כלל כי מאחר שהגגין עשויין עם צירים לפתוח ולנעול אין בו איסור כלל מידי דהוי אדלת של בית סוכבת על צירים או הדלתות של בור ודות שפותחין וסוגרין בו ולית בהו חשש איסור:

פרישה

דוקא דלא בעינן סוכה לשמה אלא משום מעשה ולא מן העשוי אמין עלה וכו' ומיהו נענוע קרוב לסמירה צני שמגביה כל אחד לבדו וחזרו ומגביה את תצירו ומניחו עכ"ל ודברי רבינו מוכח להדיא מנייה וציה דלאו דוקא קאמר לשם סוכה דאם לא כן קשה הא דכתב מיד אחר זה ו"ל אצל לא נענוע לא אמרינן קציצתו זהו הכשרו עכ"ל ואי בעינן דוקא לשם סוכה ה"ל רבנא דאפילו נענוע לא אמרינן נענוע זהו הכשרו עד שינענע לשם סוכה אלא לשם סוכה דקאמר רבא לומר לשם כל סוכה דהוה פירוש לשם סוכה כמו שכתוב (שע"י ד' ו) וסוכה תהיה לכל יומם מחורב וכמו שיתבאר בסיומן תרכ"ט נסיכך במצילה שהעלה להחייבם דלריכה התרה ונענוע עיי"ש:

דרישה

אלא שאכתי קשה הא בשפודין לא סגי אלא בהניח סכך כשר בדרך שתי וערב עם השפודין או בהרחב מקום סכך כשר כמו שכתב שם סוף סימן וכאן תלה בנוטל אחת ומניח אחת ולא חילקו בהכי ומשמע דאפילו בשמים כסתם הנסרים ומניח הסכך בשוה להן הכל דרך היתר וסגי בהכי ודוחק לומר שהמשנה נשנית בסתם ונוכל לפרשה כדרך שיתפרש בשפודים דהא דסתם

(ו) ולא שנא אם האילן קדם או הפכך וכו'. לעיל כתב רבינו דברי ראב"ה דלא שנא בין אילן לסוכה קודם ולעולם פסול ועמה צא רבינו לאשמעינן דגם לרש"י ולכל הפירושים דפליגי אראב"ה סבירא להו דאין חילוק בין אילן קדם לסוכה הן לומר הן לקולא דהיינו אם כל הסכך מרובה ממנתה ומנת האילן מרובה מאלתו דלרש"י בכל ענין כשר אפילו אם האילן קדם ולא כמו שכתב רבינו חס דאם היה סכך כשר קודם לא מיפסלה מאילן אפילו אם גם האילן אלתו מרובה ממנתו והביא ראייה לדברי הר"ן וכו' עיי"ש ועיין מ"ש לקמן סוף ס"י תרכ"ט עיי"ש: (ו) והוא שינענענו לשם עשיית סוכה וכו'. לישנא דהר"ף נקט וכתב עליו הר"ן ג"ל דלשם סוכה דקאמר ודאי לאו

וע"ד שפירשתי רש דף ס"ו על משנה זו וטעות בידם דאם כן צריכין לומר דנוטל באמצע שני נסרים זה בצד זה והנשארים המה כולן מחוברים ושאר דוחקים הרבה שאינו טובל קיצור לשון רבינו ובית יוסף באן ושם בגמרא הוצרכנו לדחוק בפירוש רחב ופירש רש"י כן ואלויבא דרבי מאיר דלא קיימא לן כוותיה אלא כשמואל אליבא דרבי יהודה וכמו שכתב רבינו סוף סימן

כחז אשירי (חולין פ"א סי' כג) דדינו כמחזור משום דנעשה היא בפרק קמא דחולין (טו:) ולא איפשיטא י"ל כיון דלענין עבודה זרה (סג) הוי כחלוש וכן לענין הכשר זרעים (סג) לחד חנא לענין סוכה נמי הוי כחלוש עכ"ל (ב) ואין דבריו מובנים לי דנטוע ולבסוף השריש היינו אילן דפסלין וכן מה שכתב דמחזור מעיקרו כשר לסוכה דברים ממוהין הס. ונראה שהוא טעות סופר וצריך להגיה חלוש ולבסוף חיצונו: **מצאתי** כתוב (שו"ת מהר"ם גר נרוך ד"פ סי' קצט) סוכה תחת הגג אומרים העולם שאסור לעשות קודם שיסירו הגג מעליה משום חעשה ולא מן העשוי וה"ר אלחנן פירש דוקא [גבין] סוכה ישנה שייך לומר חעשה ולא מן העשוי אבל כהאי גוונא לא וראה מהא דאמרינן סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה ימעט כון דהיינו כהאי גוונא ולא אמרינן לסקל הסוכה והסכך קודם שיסיר הגג מעליה עכ"ל: וזה לשון ארחות חיים (הל' סוכה סי' טו) נוכל לומר שאלו העושים סוכתם בתוך הבית ואין מסירין הרעפים עד אחר סיכוך הסוכה שאין צריכים לנטוע הסיכוך אחר כך משום חעשה ולא מן העשוי לפי שהסרת הרעפים ופקפוק הדפין כון היא המעשה להכשיר הסיכוך הנעשה בפיקול עכ"ל:

הגג בתוך הבית ואחר שסיכך הסיר התקרה כשרה ואין צוה [משום] חעשה ולא מן העשוי כיון שגוף הסכך נעשה בהכשר ע"כ וכ"כ בהגהות אשירי פרק קמא דסוכה (סי' נד) וכן המסקנא בצור זרוע (ח"ב הל' סוכה סי' רפט) כ"ר הלצן ודלא כרבינו צרוך מרעגנשפור"ג דמחמיר וכן כתב הבית יוסף בשם ה"ר אלחנן: עוד כתב בשם ארחות חיים להכשיר מטעם אחר לפי שגילוי הגג והסרת הרעפים ופקפוק הדפין הוא המעשה להכשיר הסיכוך הנעשה בפיקול וכ"כ בכל צו וכ"כ במהרי"ל בשם האור זרוע (סג) אלא שכתב שם בשם גדול אחד שדרש על אותן סוכות שנעשו גגיהן כל השנה כמין צריך וצגה מסלקין לצדין ומסכנין שם הסוכה דלא אסור לסכך הסוכה כי אם צילקו את גג הצריך מתחלה דאם סיכך הסוכה בראשונה ואחר כך צילקו את הגג הוי מן העשוי ומהרי"ל ז"ל השיג עליו מהעושה סוכתו תחת הגג שהסיר בצור זרוע. ואפשר לחלק ולומר דשאני החס שעושה סוכה גמורה צינת תחת הגג ושם סוכה עליו אלא שהיא תחת הגג מכל מקום גוף הסכך נעשה בהכשר מה שאין כן באותן סוכות שאין שם סוכה עליה עד לאחר שצילקו את גג הצריך הילכך יש להחמיר וכן קיצלתי בשם מהר"ם לוריא שכתב דיש להחמיר באותן סוכות משום חעשה ולא מן העשוי אם לא צילקו הסכנין דאינו דומה לנט"ש העשויין לשם צינת הילכך צריך לערב טעם להוראה זו הלא הל"ט"ש אין אסורין משום גזירת תקרה שאין צהן ארבעה ואפילו היה צהן ארבעה מכל מקום בטולי תקרה הוא ולא גזרינן בזה משום גזירת תקרה כמו שנתבאר ואין איסור בל"ט"ש אלא משום חעשה ולא מן העשוי ואם כן צדי המדלית נמי אינה צהו משום חעשה ולא מן העשוי נראה לי: **בתב** בתרומת הדשן חלוש ולבסוף חיצונו כגון קורות הנחשים המחוברים צממרים לכתלי או נטוע ולבסוף השריש וכו' כך היא ההלכה בדבריו ונסתלקה מעתה חלונת הבית יוסף עיי"ש: וע"ז מה שנהגו העולם באותן סוכות שגגיהן כמין צריך להורידן מפני הגשמים ולחזור ולפתחן אין צוה משום חעשה ולא מן העשוי שהרי לא נעשה מעשה פיקול בגוף הסכך שנעשה כבר בהכשר וכ"כ במהרי"ל אלא שגמגם לאסור מפני שדומה לבנין וסמירה הילכך צריך לעשות להן יצרים שפוחת וסוגר צהן וכ"כ בהגהות שלחן ערוך (פ"ג): **בתב** במדכי הארוך (השל"ס סי' תשל"ג) ובאגודה (סי' י) פרק קמא על ההיא דחצטן ועירבן ומצטלו ברוב ואם תאמר הלא אין מצטלין איסור לכחלה (נ"ה ד:) וי"ל דקודם יום טוב שאינו איסור עדיין נתקן ועוד דהא דאין מצטלין לכחלה מדרבנן הוא כדן והני מילי צמקום שנהנה בגון לאכול או להחם כהן אבל מנות לאו ליהנות ניתנו (עירובין לא. ר"ה כח.) אצ"ה (סי' תרי"ג):

דברי משה

(ב) וכן משמע בהגהות מיימון בפרק ד' מהלכות סוכה:

דרישה

הכי סגי אפילו בשוה לו. (כח) עיין בבית יוסף בסיומן תרכ"ח שהביא דברי הרמב"ם בפרק ה' שכתב זה לשונו אם אין גובהה של עליונה עשרה או שלא היתה התחתונה יכולה לקבל (סדינין) [כרים וכסתות] של עליונה וכו' אף התחתונה כשרה והוא שלא יהיה גובה שתיהן יותר על עשרים אמה שהתחתונה בסכך העליונה היא ניתרת עכ"ל וכתב בית יוסף עליו זה לשונו ונראה לדקדק שסבירא ליה [כגירסת] רבינו תם וכו' ע"ש וק"ל מה שכתב אף (התחתונה פסולה) [העליונה כשרה] כיון שאינה גבוהה עשרה (וכו') אינה יכולה לקבל [כרים וכסתות] ועוד קשה מה שסיים שהתחתונה בסכך העליונה היא ניתרת מאי פסקא דאיירי מזה הא לפני זה לא נזכר בדברי הרמב"ם שהתחתונה צריכה לטכך העליונה שוב ראיתי בכסף משנה (פ"ה הכ"ב) שנתעורר גם כן שם על דברי הרמב"ם ע"ש והעלה דהאי אף הוא טעות סופר ופירש שם דברי הרמב"ם דהכי קאמר והוא שלא יהיו גובה שתיהן למעלה מעשרים [והיינו] כשהתחתונה בסכך העליונה היא ניתרת ור"ל דאם אין התחתונה ניתרת בצל העליונה או התחתונה כשרה אפילו העליונה למעלה מעשרים כיון שאין גבוהה עשרה או אינה יכולה לקבל אבל אם התחתונה צריכה לטכך העליונה או בעינן שלא תהיה העליונה למעלה מעשרים ובהיות כן התחתונה כשרה עד שתהיה העליונה גבוהה עשרה וגם יכולה התחתונה לקבל כרים של עליונה והכלל שאף הוא טעות סופר וגם צריכין להגיה בדברי הרמב"ם אף כשהתחתונה: והיות נלע"ד דבית יוסף לא אתא אלא לאפוקי דלא תימא שמייתי ראייה לומר שגם אלו העינין הרי"ה

דהוא מן העשוי אף על פי שהן תקועין מכל מקום הוא סכך כשר ממש בעצמו הוא הדין שגם באלו העצים אנו נחשוב לסכך כשר ממש דכן משמע לפי פשוטו שמייתי כן ראייה ועל זה כתב בית יוסף שזה אינו דאין הראיה כך דהיא מיירי בנותן סכך כשר וכו' אלא אם איתא דמייתי ראייה מנוטל מבנתיים צריך לומר דהכי קאמר מדאמרינן דסגי בנטילת אחת בנתיים ככל ענין אף על פי שנשאר רוחב ארבעה מה שאין כן בשפודין כמ"ש לעיל ש"מ דשאני נטרים דהם סכך כשר בעצמן וכדאיתא לקמן סימן תרל"א ואם כן אדמייתינן מסיפא דנוטל בנתיים נתי לן ראייה ממפקק דכתוב ברישא אלא שקשה דאכתי אין ראייה גם מרישא דדילמא שאני החס דהסיר המסמרים שהן גורמין הפיקול ומשום הכי די בפקפוק מה שאין כן במעויבה וכמ"ש לעיל דזה שנתקע במסמרים מיחשב חעשה ולא מן העשוי דפקפק וביטל העשוי בפיקול כמו תקרה וגם לשון רבינו ובעל העיטור שכתב אין עליהם דין סכך פסול דתנן וכו' משמע דבעי להביא ראייה דאין לו דין סכך פסול ממש גם מדכתב הבית יוסף והביא סוף המשנה או נוטל אחת מבנתיים משמע דמיניה מייתי ראייה הילכך מחזורתא לע"ד שמיסיפא מייתי ראייה מדמכשרינן בכל אחת אפילו רחב ואפילו אינו מונח שתי וערב וק"ל ובאמת שמתוך לשון הבית יוסף נראה שפשוט לו שאין זה לפסול לעצמו אלא שראייתו דלא מיפסל משום דאכתי אין ראייה משם דדילמא שאני החס: **כתוב** בארחות חיים נוכל לומר שאלו העושים סוכתם בתוך הבית שאין מחמירין

לקרקע עכ"ל³. והיהודים המביאים בעצמם יתנו לגוי פרוטה טרם שנוטלין הערבה ואז הוי מותרת לו בשינוי רשות⁴.

[ט] שא"ל למהר"י סג"ל אמאי אין מסככין באגודות שלימות, והשיב דלא הוי"ה היכר למצוה דהרואה אומר ליבש עצים על השנה הוא מעלה, ואמר שאם שכח והעלה אגד שלם או יתיר האגד ולא די בזה, רק יגביהנו וינענע ויסכך אותו שנית². במתני' במסכת סוכה הבי"י קש וחבילי עצים אין מסככין בהן ואם היו מותרין כשרות. והקשה מהר"י סג"ל פשוטא כשהן מותרין דכשרות, ות"י דקמ"ל דגם אם הביאם קשורות לגג הסוכה והתירן אח"כ דכשרות, דה"א אסור להעלותם קשורות משום מראית העין, קמ"ל⁵.

74 [י] אמר"ה ח"ר איקא בפני מהר"י סג"ל שמעתי שדרשב מהר"א בלומלין

שינויי נוסחאות

- ב. והגויס שמניחין ליהודים נעמנן לקצץ מ"מ יתנו להם... (3).
- ג. ולא ממקרי גזילה (2. 5. 6): הוספה: מליקוטי מהר"י ויולא נעל העיטור⁵ כתב גזל עליהם וסכך בהן לא ילא, ומשום הכי צריך למהר לפרוע לגוי כמו אמרו⁶ (1).
- [ט] א. המנולה לשמה דלנא"ה... (1. שכת...).
- ב. וסיכך נה' (2. 5. 6. שכת...) או כשנחילע יחיל... (2).
- ג. הוספה: וכן נא"ח³ ונאגודה⁴. וכתב עוד ואם קללן ולא ינענע פסולה ולא אמרינן קללה זו היא עשייה והו"ל תעשה ולא מן העשוי, וכן לענין ליניח היכא שחללן וקשרן ואח"כ פסקן פסולין, עכ"ל פ"ק דסוכה (1. ש...).
- ד. נאגודה אחת (1).
- ה. הוספה: דנראה כאלו מכניסין לאוור — לייבשן — (1. 2. 5. 6. שכת...).
- [י] א. העיד — צמור — אחד נפטי... (1. 9).
- ב. — שקדוש — מה"ר אהרון... (1. 2. 5. 6).

- 3. כ"כ הד"מ כסי' תרלו בשם רבינו ופ"כ ברמ"א שם סעיף ז. וע"ע כסי' תרמט סעיף א ברמ"א ובסי' תרסד סעיף י. ובט"ו שם ס"ק ו כתב דכל דברי רבינו הם רק ממדת חסידות ולא מעיקר הדין עיי"ש. ובאליה רבה שם ס"ק ה הקשה על דברי רבינו שכתב שיש יאוש לקרקע, הרי בגמ' בסוכה ובתוס' שם מוכח דאין יאוש לקרקע.
- 4. הקשה בא"י ובא"ר שם מה מהני לתת לגוי פרוטה הרי כל זמן שהוא מחובר לא קנה הכותי עצמו דקרקע אינה נגזלה, וא"כ הייאוש רק בידי ישראל ואין זה אלא כמו נתינת רשות. ובא"י כתב בתחלה ליישב דהמהרי"ל לשיטתו דכתב דיש יאוש לקרקע וא"כ הוי היאוש ברשות העכו"ם כשעדיין מחובר לקרקע וכשקצצו הישראל הוי שינוי רשות. אך הקשה דקיי"ל דאין יאוש לקרקע, ולכן כתב דאולי כוונתו דאיירי דקצצן העכו"ם והיהודים מביאים מתלוש. וכתב דלפ"ז לא דק המטה משה כסי' תתקא שכתב טרם שקוצצים.
- 5. הובא בטור סי' תרלז.
- 6. כ"כ המהרי"ו בשו"ת סי' קצא.
- [ט] א. ראה סוכה יב, א והוא גזירת אוצר דאיתא בגמ' שם.

הי"ד על אותן ס לצדדין ומסככין הצריף מתחילה העשוי. ונשגבה כבית ואח"כ פיה כך כדי להורידן ומסירן והעלם מ' ההוא הי"ד, וגע בשלמא כל יחיד מותרים אותם ג אוסרים להניח⁵ דדומה לבנין וסח

[יא] אמר מהר"י אי רחב בנתים דסכך כשר מתיר

- ג. להגביה ולהוריד (1): לה
- ה. גגין העשויין כע
- ז. או נמועד (1. שכת...)
- ח. או נמועד (1. שכת...)
- ט. או נמועד (1. שכת...)
- י. או נמועד (1. שכת...)

- [י] 1. הוא רבינו אהרו של בעל תרומת הדשן בשנת קפא.
- 2. ח"כ הל' סוכה סי' אשר"י סוכה פ"א סי' כד.
- 3. כוונת רבינו דא"י שהתיר, אולם הביא ש האוסר.
- 4. בשו"ת רבינו החדשו דדוקא גג כשר כשעשו את הגג בזמן הגשם ומע תוזר להכשרו, אבל לעשו שאסור. וכדברי רבינו כז תרכו סעיף ג. אולם הב" סמ"ק הביא את קושית דשאני היכא שעושה סו

ספר מהר"ל - תנאים

אשר גורג תנאי גאנז
מנין יתליה גאנז

הי"ד על אותן סוכות שנעשה גגיהן כל השנה כמין צריף¹, ובחג מסלקין² הגג לצדדין ומסננין שם הסוכה, דאז אסור לסכך הסוכה כי אם דמילקו את גג הצריף מתחילה, דאם סיכך הסוכה בראשונה ואח"כ סילק את הגג הוי מן העשוי. ונשגבה פליאה בעיני מהר"י סג"ל ואמר הלא בספר א"ז³ כתב סיכך בבית ואח"כ פוחת גג הבית שעליו כשרה⁴, ועוד והלא אותה צריפין עשוין כך כדי להורידן בחג להנצל מגשמים אם צריך, ולדברך כשחוזר למחר ומסירן והעלם מן הסכך הוי מן העשוי. והשיב האומר דילמא החמיר הרב הווא הי"ד, וגער בו מהר"י סג"ל ואמר היאך שייך להחמיר על הרבים בשלמא כל יחיד יכול להחמיר לעצמו. ואמר מהר"י סג"ל שתמורה לו⁵ היאך מותרים אותם גגים העשויים כמין צריף להוריד ולהעלות ביו"ט⁶, והא יש אוסרים להניח את הטבלא על רגליה ולפרק מעליהן אחר שאכלו בשבת דדומה לבנין וסתירה⁷.

[יא] אמר מהר"י סג"ל כשמסננין הסוכה על הלמי"ש⁸ של בית אין לחוש אי רחב בנתים פחות מג' טפחים דלא אמרינן כה"ג לבוד להאמר משום דסכך כשר מתרבה עליו ומבטלו⁹. אמר אחד לפני מהר"י סג"ל איך שיהיה לו

שינויי נוסחאות

- ג. להגביה ולהוריד (1.1); להינצל מפני הגשמים (3.3). ד. מגביהין (1.1.2.5.6). כנפי הגג וסומנין אותן לכותלי הבית (1.9).
- ה. גגין העשוין קעין לריף... (1.3.3). ו. כשפסקו הגשמים ומורידו וזכרו ומגביהו... (כו"ל). ז. בדלשה (1.1).
- ח. או נמועד (1.1.שכט); משום בנין וסמירה (3.3). ט. להעריך (1.1) שקורין שראגין (2.5.6.שכט). י. ב"ט (2.3.5.6); לו ב"ט (1.1). יא. וסמירה" חסר בכ"י 1. רשכט. הוספה: ולי המלקט צאומרים נראה דאינו עשוייה להוריד במג מפני הגשמים, אך למי שאין לו סכך או שטרם לו לטלטל מעליה לחצר. נזכר ראיתי בארפורט במהר"ל ז"ל⁶ שהיה פונה מסוכתו מפני הגשמים ולא ליה להוריד הגג, ועורח גדול להורידו ולהגביה מסתמ כו"ד (1.1).
- [יא] א. מי שאין לו סכך ומסלק / ומסיר — הרעפים מ — גג הבית למך ע"ג... (1.1). ב. אייר צנמיס... (3.3).

דשם סוכה עליה אלא היא תחת הגג מ"מ גוף הסכך נעשה בהכשר, משא"כ באותן סוכות שאין שם סוכה עליה עד לאחר שסלקו את גג הצריף יש להחמיר. וכן הסכימו הרבה אחרונים, ראה משנה ברורה שם ס"ק יח.

5. הד"מ בסי' תרכו הביא קושית רבינו וכתב: ול"נ דאין כאן חימה כלל כי מאחר שהגגין עשוין עם צירים לפתוח ולנעול אין בו איסור כלל, וכן פסק ברמ"א שם. ומלשון הב"ח (בד"ה הג"ל) משמע דס"ל דרבינו איירי ללא צירים דכתב וכ"כ במהרי"ל אלא שגמגם הלכך צריך לעשות להם צירים, (וראה בשינויי נוסחאות אות יא שאולי לזה כיון שכיון שלא היו להם צירים טורח גדול להוריד ולהעלות).

6. הוא הרב ליפמן מילהוין שישב בארפורט.

[יא] 1. = קורה שממנה עשוי הגג.

2. מכאן משמע דאמרינן לבוד לאסור, דכל ההיתר

[י] 1. הוא רבינו אהרון הקדוש מקרימו — דודו של בעל תרומת הדשן — שנהרג בעת גזירת וינא בשנת קפא.

2. ח"ב הל' סוכה סי' רפט, והובא גם בהגהות אשר"י סוכה פ"א סי' כד.

3. כוונת רבינו דא"ו הסכים לדעת ר"י הלבן שהתיר, אולם הביא שם דעת ר"ב מרענגשבורק האוסר.

4. בשו"ת רבינו החדשות סי' ו ב משמע מרבינו דדוקא גג כשר כשעשו אותו בהכשר, ואז אם שם את הגג בזמן הגשם ומעלהו לאחר שהפסיק הגשם חוזר להכשרו, אבל לעשות סכך כשהגג עליו משמע שאסור. וכדברי רבינו כאן פסק הרמ"א בשמו בסי' תרכו סעיף ג. אולם הב"ח שם בד"ה כתב בהגהות סמ"ק הביא את קושית רבינו ותירץ דיש לחלק, דשאני היכא שעושה סוכה גמורה בבית תחת גג

הקבות סכה סימן תרכו

החזר ומגביה חברו ומניחו, ואם לאו, פסולה משום 'מעשה ולא מן העשוי'. הנה: אבל במה לעשות סכה...

באר היטב

(ה) עמ"ס. (הב"ח סי' טו) סכה עשו להחמיר ולחלק הגב ולסבב אתה קר. כן סכה... (ו) פ"ק ארבעה (מ"ח) ע"ש: א' (ו) ש"ע א"ר. ע"ז ט"ו (מ"ח) ש"ע א"ר. ע"ז ט"ו (מ"ח) ש"ע א"ר.

משנה ברורה

על, וכשהגיע זמן סכה כיון שיהיה לשם צל, פסול משום מעשה ולא מן העשוי. ואם השריש, אפלו החבו לשם צל, פסול משום סכה וקרי מנדים (מ"א סי' א' ח' ט) (טו) ולא מקרי מעשה וכו'.

שער הגזיון

(ח) אלה חוקי (מ"ח) וכן סכה המאמר מרדכי (מ"ח). ולא ברובי הבאר היטב... (י) אלה חוקי (מ"ח) וכן סכה המאמר מרדכי (מ"ח). ולא ברובי הבאר היטב...

ה השפיל (מ"ח) וכן אכל אם (טו) להקשר. י האילן (מ"ח) ומניחו,

ול שם על:

ה הנשאר אינו יכול דהא ספק זמני אפלו נמו לנדעה א שצ"ק תה אפלו ים לד"ע כה הסכה כה כתיבה: אפלו היו כיון שם ורי ערוב י' (וי) ואם נרבין כלל סול, אלא הוא הלקב מצט, כמו ו הגנבים תה מרבה ו הפוסקים ו להקשר או פחות כו' רצונו א על כל אם ינטל יש עלתה לא היו כי אם קצין לסקח בו אן העשוי זה גמורה, יחו. לשם שלא לשם

דעת אבי סכה דאפלו זמני, המדי ינה ראשונה זכרונם: אלו בעיניהם שגנו אפי' מן ארבעה יקו דסביל: רי אחרונים:

מנה כחור חקו וצו וברר להנקר

יז טו"ע ע"י
 גי העיטור
 יח מ"א סק"ו
 יט מ"א שם
 כ מ"א שם
 כא מ"א סק"ו
 כב רמ"א סע"ב
 כג מ"א סק"ו

יב"ו מותר לעשות סוכה למטה בבית תחת הגג שהסירו הרעפים ממנו כדי לעשות סוכה
 אע"פ שנשארו עדיין העצים או הקורות שהרעפים מונחים עליהם י"ו ומותר לישב תחת
 העצים או הקורות עצמן אע"פ שהם סכך פסול שהרי לא נקבעו בגג לשם צל בלבד אלא
 כדי לתת עליהם את הרעפים מ"מ כיון שעשה מעשה והסיר את הרעפים לשם עשיית
 סוכה לצל הרי זה כאלו עשה מעשה בגוף העצים או הקורות והתקינם לשם סוכה שהרי
 הם כשרים לסיכוך שהן גדילים מן הארץ ואין מקבלין טומאה ואע"פ שהן מחוברים אצל
 בכך כלום דתלוש ולבסוף חברו כשר לסוכה כמו שיתבאר בסימן תרכ"ט וכיון שהן עצמן כשרים לסכך
 ע"י מעשה זו ויכול להניח עליהם עוד סכך כשר והן מצטרפין עם סכך זה להשלים לשיעור צלחה
 מרובה מחמתה ולכן גם עכשיו שלא הניח הסכך עליהם אלא תחתיהן למטה בבית מותר לישב תחתיהן
 ממש כיון שהם סכך כשר:

יג"ו אבל אם לא הסיר את הרעפים כדי לעשות שם סוכה אלא כך היתה מקודם בנויה בלא גג כיון
 שלא עשה שום מעשה בגג לשם עשיית סוכה לצל א"כ העצים או הקורות הן סכך פסול ודינו כסכך
 סכך פסול המאהיל על גבי הסכך כשר וע"ד שנתבאר (פירוש שכל שאין סכך הכשר הרבה כל כך עד
 שאם ינטל ממנו כשיעור סכך הפסול המיצל עליו יהיה עדיין צל הסוכה מרובה מחמתה פסול)
 יד במה דברים אמורים כשמסכך תחת הגג י אבל אם מסכך על גבי העצים או הקורות אף על פי שהן
 סמוכין זה לזה בפחות משלשה טפחים הרי זו כשרה ואין אומרים כאן לבוד שיצטרפו כל העצים
 ויהיו נחשבין כעץ אחד רחב מסכך הפסול יותר מארבעה טפחים שהוא פסול את הסוכה כמו שיתבאר
 בסימן תרל"ב שכיון שסכך כשר מונח בין עץ לחבירו הוא מפסיק ביניהם שלא יצטרפו ואין אומרים
 לבוד אלא אם כן אין שום דבר מפסיק בינתיים:

טז"ו ואם מותר לישב תחת העצים יתבאר בסי' תרל"א:
 טז"ז"א אם הניח סכך פסול על גבי הסוכה שלא היה עליה שום סכך ואח"כ הניח עליה סכך כשר על
 גבי סכך הפסול ואח"כ הסיר סכך הפסול מעל גבי הסוכה ונשאר סכך העליון הכשר בלבדו מיציל
 על גבי הסוכה וכן העושה דפנות הסוכה תחת גג הבית והניח סכך כשר על גבי הגג ואח"כ הסיר את
 הגג מתחת הסכך המונח עליה הרי זו פסולה לפי שבשעה שעשה את הסוכה דהיינו בשעה שהניח סכך
 הכשר שהוא עיקר הסוכה היתה הסוכה פסולה מחמת סכך הפסול שעליה ואח"כ כשהסיר את הפסול
 לא עשה מעשה בגוף הסוכה להכשירה אלא מאליה נתכשרה ע"י הסרת הפסול והתורה אמרה הן
 הסכות תעשה לך וגו' ולא מן העשוי מאליו שהעשייה הראשונה שהיתה בפסול אינה נחשבת עשייה
 כלל:

יז"ב במה דברים אמורים שפסול הסוכה היה מחמת עצמה כגון בנדון שאמרנו שהניח סכך הכשר על
 גבי הפסול שגוף הסוכה דהיינו סכך הכשר נעשה בפסול מחמת עצמו שאינו נקרא סכך כלל כיון
 שיש דבר מפסיק בינו להדפנות שהרי אין צלו מועיל כלום אבל אם פסול הסוכה הוא מחמת דבר אחר
 הפוסל אותה כגון העושה סוכתו תחת גג הבית ואחר שסככה כהלכתה הסיר את הגג מעל גבי הסוכה
 הרי זו כשרה אע"פ שלא עשה מעשה בגופה להכשירה כיון שאין פסולה אלא מחמת דבר אחר דהיינו
 גג הבית שמיציל עליו ולא מחמת עצמה שהרי היא מסוככת כהלכתה בסכך כשר המונח על גבי
 דפנותיה לכך כיון שעשה מעשה הכשר בדבר הפסולה דהיינו שהסיר את עצי הגג שהיו קבועין שם
 לשם דירה ולא לשם צל ולפיכך היה עליה שם סכך פסול ועכשיו שהסירן משם לגמרי נקרא עליהם
 שם סכך כשר ואפילו על העצים הנשארים נקרא עליהם שם סכך כשר כמו שבארנו למעלה לפיכך
 מועיל מעשה הכשר זה להכשיר את הסוכה כיון שלא היתה פסולה אלא מחמת הגג וכבר עשה בו
 מעשה הכשר:

יח"ב אבל אם לא עשה מעשה הכשר בדבר הפסולה כגון שלא הסיר את הגג
 לגמרי ממקום קביעותו אלא עשה אותו כעין דלת לפתוח ולסגור בעת הגשם
 כיון

כ"ו שלא הסירו משם לגמרי
 הנשארים ולא את הסוכה שגם
 כ"ז כי במה דברים אמורים כ
 לאחר שפתח אלא שבשענו
 שעשיית הסוכה היתה בפסול
 עשה מעשה בגוף הסוכה אבי
 מאהלת על הסוכה אע"פ ע
 פשהוא פותח את הדלת הסו

כ"ח ואם יש לדלת זו ציריו
 ולפתחה בשו
 כ"ט וצריך שיזהר שלא ישו
 תרכ"ו דין הישן בסוכה ו
 צריך לישב תחת אויר הו
 ולא בצל אהל ו ואינו נקו
 הפנות אסור לישב תחתיו לו

כ"י וכך הישן תחת הכילה י ד
 ממנו פרוס ביושר על גבי
 רוחב טפה ויש עשרה טפחי
 עשרה טפחים אע"פ"כ לא י

כ"ג ואפילו אין ו לה גג טפה
 מעל הכלונס מכאן ומכאן
 לישן תחתיו אפילו שלא כו
 כלבוד וכאלו יש בגגה רוחו

כ"ד מי שפירס סדין ו על גג
 כלונסות מזה לזה ופירס
 גבוהין עשרה טפחים מן ד
 ה אבל אם י קונדס אחד בו
 מזה לזה ופורס עליו סדי
 והוא י שאין הכלונס גבוה

כ"ה (הג"ה ומה שכללה מודדין הו
 קצוע ממטה ואם חננל המטה לא
 ו מותר לפרוס בסוכה קרי
 הסכך ואע"פ שהן מקבל
 את הסוכה בארבעה טפחי
 לישב תחתיהן ממש אף על

ש"ך ה"ב
 פ"א ה"ג
 512 / 3301

כיון שלא הסירו משם לגמרי אין זה מעשה גמור ולפיכך אינו מועיל להכשיר את העצים הנשארים ולא את הסוכה שנפסלה מחמתה (כשעדיין לא נפתחה הדלת והיתה מאהלת על הסוכה):

א רמ"א סעי' א'
ב רמ"א סוכה דף
י א' במשנה
ג גמ' שם ע"ב
ד רמ"א שם ע"ב
ה גמ"א שם
ו רש"י שם
ז רמ"א סק"א
ח משנה י' ע"א
ט רמ"א שם
י גמ' שם ע"ב
יא גמ' שם ב'
יב גמ"א שם

יש מי במה דברים אמורים כשסיכך את הסוכה קודם שפתח את הדלת בגג או אפילו לאחר שפתח אלא שבשעת הסיכוך היתה הדלת סגורה והיתה מאהלת על הסוכה דכיון שעשיית הסוכה היתה בפסול שוב אין מועיל לה מה שאח"כ פתח את הדלת כיון שלא עשה מעשה בגוף הסוכה אבל אם בשעה שסיככה היתה הדלת פתוחה כהלכתה ולא היתה מאהלת על הסוכה אע"פ שאח"כ סגרה ונפסלה הסוכה בשעה שהדלת סגורה מ"מ כשהוא פותח את הדלת הסוכה חוזרת להכשירה כיון שתחלת עשייתה היתה בכשרות בשעה שהדלת היתה פתוחה: [

ב ס' ואם יש לדלת זו צירים שסוגר ופותח בהם הרי היא כפתח גמור ומותר לסגרה ולפתחה בשבת ויו"ט ואין בזה משום איסור סתירה ובנין:

כא י' וצריך שיזהר שלא ישב תחתיה לשם מצות סוכה כשהיא סגורה שאז היא פסולה ואינו יוצא ידי חובתו בישיבה זו:

תרכו דין הישן בסוכה ובו ז' סעיפים:

א א צריך לישוב תחת אויר הסכך שלא יהא אהל אחר מפסיק בינו להסכך כדי שיהיה יושב בצל סוכה ולא בצל אהל ג ואינו נקרא אהל אלא דבר שהוא גבוה עשרה טפחים מן הארץ ואע"פ שאין לו רפנות אסור לישוב תחתיו לפיכך הישן תחת המטה בסוכה אם הוא גבוה עשרה טפחים לא יצא ידי חובתו:

ב וכן הישן תחת הכילה ה הפרוסה סביבות המטה בשיפוע אם יש לה גג טפח דהיינו שרוחב טפח ממנו פרוס ביושר על גבי המטה ולא בשיפוע כגון שהכלונס שהוא תלוי בו ופרוסה על גביו יש בו רוחב טפח ויש עשרה טפחים מן גג טפח זה עד הארץ אע"פ שממנו עד המטה שישן עליה אין שם עשרה טפחים אע"פ לא יצא ידי חובתו שכל גג טפח הגבוה עשרה טפחים מן הארץ נקרא אהל ונמצא שאינו ישן בצל סוכה אלא בצל אהל:

ג ואפילו אין ו לה גג טפח אם יש בפחות משלשה טפחים סמוך לגג רוחב טפח דהיינו לאחר שירדה מעל הכלונס מכאן ומכאן ונתרחבו טפח אין שם מן טפח זה עד הכלונס שלשה טפחים ביושר אסור לישן תחתיו אפילו שלא כנגד טפח זה (עיין סוף סי' תרל"א) לפי שכל פחות משלשה טפחים הוא כלבוד וכאלו יש בגגה רוחב טפח וכל דבר שיש לו גג רחב טפח כולו נקרא אהל ונמצא אהל מפסיק בינו להסכך:

ד מי שפירס סדין ו על גבי קינוף ה דהיינו ארבעה קונדסין הבולטין מארבעת רגלי המטה ומניח כלונסות מזה לזה ופירס עליהן סדין אסור לישן תחתיו מד"ס אפילו אם ראשי קונדסין ו אלו אינן גבוהין עשרה טפחים מן הארץ כיון שיש להם גג רחב טפח ביושר דהיינו הסדין שפרוס על גביו מלמעלה:

ה אבל אם י קונדס אחד בולט באמצע המטה מראשותיה והשני בולט כנגדו במרגלותיה ומניח כלונס מזה לזה ופורס עליו סדין כיון שהסדין פרוס בשיפוע ואין לו גג רחב טפח ביושר מותר לישן תחתיו והוא י' שאין הכלונס גבוה עשרה טפחים מן המטה אבל אם הוא גבוה עשרה טפחים מן המטה * אסור לישן תחת הסדין:

* (הג"ה ומה שזכירה מודדין העשרה טפחים מן הארץ וכן מודדין אומן מן המטה היינו לפי שהכלונס שהכילה פרוסה על גבה אינו קבוע במטה ואם מטל המטה לא מטל הכילה אבל כן הכלונס קבוע בקונדסין הבולטין מן המטה ואם מטל המטה ינטל הסדין וטעם לחילוק זה ימצא בסוף סי' תר"ל ע"ש הטעם. ע"כ הג"ה)

ו מותר לפרוס בסוכה קרמים המצויירים וסדינין המצויירים כדי לנאותה בין סביב הכתלים בין תחת הסכך ואע"פ שהן מקבלין טומאה ופסוליין לסיכוך כמו שיתבאר בסימן תרכ"ט אע"פ אין פוסלין את הסוכה בארבעה טפחים כדין סכך פסול וכמו שיתבאר בסימן תרל"ב ולא עוד אלא שמותר אפילו לישוב תחתיהן ממש אף על פי שהן גבוהין עשרה טפחים מן הארץ אינן חשובין אהל להפסיק בינו להסכך לפי

וכן דבר שמקבל טומאה כגון: שפורנין, וארוכות המשה, וכל הכלי... באופניו שלא נשאר בהם שעור קבלת טומאה.

ואם לאו, וקשר כניו זו כוללתה וכוף זו כוללתה, ואחר כך חתך הנוטים באמצע ונפרדו זה מזה... ששהי הנכנסים היו מעורות היו בכוון שניהן, ובשעה ששפך...

ומה חוטי הציצית בין שתי כופי הטילת וקשרה ואחר כך פסק החוטים...

ומה חוטי הציצית בין שתי כופי הטילת וקשרה ואחר כך פסק החוטים... ששהי הנכנסים היו מעורות היו בכוון שניהן, ובשעה ששפך...

פסול סיבוך בחבילה עצים שהנחה לשם על אסרו כחמישים לטכך בחבילה אפילו אם מכרין בהחנה לשם על, גזירה שמה...

ואם רוצה להכשיר את הסוכה לא די שיתיר את החבילה, אלא צריך לנעונו... אה כל הסקרוי שבתי.

השפעת קשר פסול לטכך מראוויאת אה... שיהיה חוטן רחוק, ויהי קשרה שפשוט אה... שיהיה חוטן רחוק, ויהי קשרה שפשוט אה...

השפעת קשר פסול לטכך מראוויאת אה... שיהיה חוטן רחוק, ויהי קשרה שפשוט אה... שיהיה חוטן רחוק, ויהי קשרה שפשוט אה...

השפעת קשר פסול לטכך מראוויאת אה... שיהיה חוטן רחוק, ויהי קשרה שפשוט אה... שיהיה חוטן רחוק, ויהי קשרה שפשוט אה...

השפעת קשר פסול לטכך מראוויאת אה... שיהיה חוטן רחוק, ויהי קשרה שפשוט אה... שיהיה חוטן רחוק, ויהי קשרה שפשוט אה...

פניני הלכה

הרגילים לקשט בהם את הבית שייך לקשט בהם את הסוכה משום ניו סוכה, אבל מניו שרשראות וזרומה שאין רגילים לקשט בהם...

הרגילים לקשט בהם את הבית שייך לקשט בהם את הסוכה משום ניו סוכה, אבל מניו שרשראות וזרומה שאין רגילים לקשט בהם...

הרגילים לקשט בהם את הבית שייך לקשט בהם את הסוכה משום ניו סוכה, אבל מניו שרשראות וזרומה שאין רגילים לקשט בהם...

אם חתך החוטים של הציצית וקשרה ונפרדו זה מזה פסול, אלא צריך לנעונו... אה כל הסקרוי שבתי.

אם חתך החוטים של הציצית וקשרה ונפרדו זה מזה פסול, אלא צריך לנעונו... אה כל הסקרוי שבתי.

אם חתך החוטים של הציצית וקשרה ונפרדו זה מזה פסול, אלא צריך לנעונו... אה כל הסקרוי שבתי.

הקשרים שהנחתם בביתך קודם הקדשה שבה, ואין צריך להקשירם ביום שבו נקשרו... אה כל הסקרוי שבתי.

הקשרים שהנחתם בביתך קודם הקדשה שבה, ואין צריך להקשירם ביום שבו נקשרו... אה כל הסקרוי שבתי.

הקשרים שהנחתם בביתך קודם הקדשה שבה, ואין צריך להקשירם ביום שבו נקשרו... אה כל הסקרוי שבתי.

הקשרים שהנחתם בביתך קודם הקדשה שבה, ואין צריך להקשירם ביום שבו נקשרו... אה כל הסקרוי שבתי.

הקשרים שהנחתם בביתך קודם הקדשה שבה, ואין צריך להקשירם ביום שבו נקשרו... אה כל הסקרוי שבתי.

הקשרים שהנחתם בביתך קודם הקדשה שבה, ואין צריך להקשירם ביום שבו נקשרו... אה כל הסקרוי שבתי.

הקשרים שהנחתם בביתך קודם הקדשה שבה, ואין צריך להקשירם ביום שבו נקשרו... אה כל הסקרוי שבתי.

הקשרים שהנחתם בביתך קודם הקדשה שבה, ואין צריך להקשירם ביום שבו נקשרו... אה כל הסקרוי שבתי.

הקשרים שהנחתם בביתך קודם הקדשה שבה, ואין צריך להקשירם ביום שבו נקשרו... אה כל הסקרוי שבתי.

אמוץ קהל העשר חתומה סוכה - כ תמוז ומוצאי שבת החדש